ՏԱՐԻ 45ՐԴ ԹԻՒ 227 Կ. ՊՈԼԻՍ 12/25 ՅՈՒՆՎԱՐ 1902 15 ՇԷՎՎԱԼ 12 ՔԵԱՆՈՒՆԻ ՍԱՆԻ 1317 ՇԱԲԱԹ

10 ՓԱՐԱ

ՄԱՆԶՈՒՄԷԻ ԷՖՔԵԱՐ

10 ՓԱՐԱ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ
ՀԱՅԱԹԵՐԹ ԱՌԱՒՕՏԵԱՆ
ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ԳԻՏԱԿԱՆ

MANZOUMÉ-I-EFKIAR
JOURNAL ARMÉNIEN
QUOTIDIEN, POLITIQUE, FINANCIER ET LITTÉRAIRE

Directeur-Propriétaire
OHANNÈS F. KAÏSÉRIAN
38, *Grand' rue de la S. Porte*, 38
Constantinople

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Ֆ. ՔԱՅՍԷՐԵԱՆ
Առ որ կ'ուղղուին ամէն տեսակ գրութիւններ։

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
38, Պապը Ալի ճատտէսի, 38

Խմբագրութեան ուղղուած գրութիւններ ետ չեն տրուիր։

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

	Տարեկան	Վեցամսեայ
Պոլսոյ համար	80 ղշ.	50
Գաւառներու համար	108 ղշ.	60

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ
Մէկ անգամի համար, տողը 5 ղրուշ։
Մէկ անգամէ աւելի ծանուցմանց համար մասնաւոր պայմաններ։

منظومهٔ افكار
صاحب امتیازی و مدیر مسئولی
اوهانس فريد قيصريان
مطبعه و اداره خانه سی
باب عالی جوارنده ۳۸ نومرولی دائرهٔ خصوصه

ՕՐՈՒԱՆ ՄՏԱԾՈՒՄՆԵՐ

Դպրոցական, վարչական, եկեղեցական տարեշրջանէն ետք, անշուշտ կը ներուի մեզ «ամուսնական տարեշրջան» մը եւս ստեղծել որուն վերջին քառորդը մօտ օրէն կը լրանայ։

Զոյգ հինգ շաբաթ միայն կը բաժնէ զմեզ «Մեծ Պահք»էն ուր եկեղեցւոյ խորաններուն հետ, ամուսնական դռներն ալ կը գոցուին. հետեւաբար այժմէն իսկ կրնանք հաշուել այս տարւոյ ամուսնական հունձքը որ արգասաւոր չեղաւ, որչափ որ կը վկայեն Պատրիարքարանի պաշտօնական արձանագրութիւնները։

Գաւառներէն հասած տեղեկութիւններ եւս մխիթարական չեն ամուսնութեան նկատմամբ, որուն օր աւուր նուազիլը նշանակելի պարագայ մըն է, իր աւագ կարեւորութեան պատճառաւ։

Դրամօժիտը պատճառ չենք կրնար բռնել այլ եւս այս չարիքին, քանի որ անիկա այժմէութենէ ինկած է հիմա և ուշիմ երիտասարդներ, հազարաւոր փորձերէ խրատուելէ ետք կին առնելու համար միայն կ'ամուսնանան։ Իրաւ է որ գեղեցիկ, պարկեշտ, առաքինի աղջկան մը հետ բաւական կարեւոր գումար մը առնել և թէ՝ նիւթապէս ու թէ՝ բարոյապէս վերականգնիլ, բարեբախտութիւն մըն է, որուն սակայն հազարէն մէկ փեսայ կարող եղած է արժանանալ. իսկ միջակներուն ամէնքն ալ մէկ երկու հարիւր ոսկիի սիրոյն համար զոհուած են անյարմար ամուսնութեան ու իրենց ամբողջ կեանքը ընտանեկան դժոխքի մէջ անցուցած։

Երկու կողմն ալ, թէ՝ օրիորդներ և թէ՝ երիտասարդներ կատարելապէս խրատուած են հիմայ։

Աղջիկները ամուր կը պահեն իրենց դրամը, խլել չի տալու համար զայն դատարկապորտ բախտախնդիրներու, որոնք ամուսնական թեկնածուի հրապուրիչ տիտղոսին տակ սքօղուած՝ իրենց կիներու հարստութիւնը շռայլելէ, մսխելէ, սպառելէ և կարճ ժամանակի մէջ իրարու ետեւէ մէկ քանի զաւակ հասցնելէ անմիջապէս ետք, կը լքանին ընտանեկան յարկն ու նոր զոհեր կը փնտռեն իրենց մոլութիւններն յագեցնելու։ Շատեր այսչափ ատեն ալ սպասելու համբերութիւնը չունին, մեղրալուսինի գեղածիծաղ շրջանին մէջ, կամ անոր լրանալէն ետք, դուրս կուտան իրենց իսկական գոյնն ու կերպ, անհամաձայնութիւն, հիւանդութիւն, իրարու ետեւէ դուրս ժայթքելով կ'ըստիպեն խեղճ հարսը ամէն զոհողութեան յանձնառու ըլլալ, փորձանք ամուսնոյն ձեռքէն օժիտն ազատելու համար։

Եւ ոչ ոք կը դատապարտէ, կը մեղադրէ, կը պատժէ այս կարգի սրիկայ ամուսինները այն գերազանց պատճառով որ ամուսնութեան և դրամօժիտի համար բացարձակ օրէնք մը չունինք որ խեղճ աղջիկները պաշտպանէ այս կարգի հարստահարիչ ամուսիններու դէմ։

Միւս կողմէ երիտասարդներ՝ կը տեսնեն որ հրապարակին վրայ շըրջաբերած դրամօժիտները արժէք մը չունին այլ եւս ներկայ ծախսերուն և ամուսնական կեանքի յարաճուն պէտքերուն հետ բաղդատմամբ։ Աղքատները ու մեծ հարուստները դուրս ձգելով, միջնակարգ ընտանիքներու տալիք դրամօժիտը շատ շատ հարիւրէն երկու հարիւր ոսկիին մէջ կը խաղայ։ Այսչափ անարժէք գումարի մը համար կ'արժէ՞ անյարմար ամուսնութիւն մը կնքել ու յաւիտենական փորձանքի ենթարկուիլ, քանի որ տրուած գումարին կէսէն աւելին հազիւ կը բաւէ հարսանեկան ծախքի ու դրամ բերող հարսին յաւակնոտ պահանջումներուն։

Եթէ հինգ վեց հազար ոսկի դրամօժիտ մը ըլլար, ամէն երիտասարդ սիրայօժար աչք կը գոցէր նշանածին թերութիւններուն, քմահաճոյքին ու անտանելի ջղայնութեան, քանի որ առնուած գումարին շնորհիւ պիտի կրնար նախանձելի գործ մը հիմնել ու դիրք մը ստեղծել իրեն ընկերութեանց մէջ։ Այդչափ կարեւոր գումար մը շահելու համար բնականաբար պիտի ըստիպուէր շատ մարդերու բերնին հոտը քաշել, ճշմարտութեան հակառակ խօսիլ, սեւին ճերմակ, ճերմակին սեւ ըսել։ Այո՛, ասոնց ամէնուն յանձնառու պիտի ըլլար երիտասարդը եթէ մէկը խոստանար իրեն չորս հինգ հազար ոսկի շահեցնել, որուն ստացութիւնը հինգ վեց տարի չարաչար աշխատելէ ետք միայն պիտի կրնար հաստատել, մինչդեռ ամուսինը քանի որ կանխիկ կը բերէ այն մեծ գումարն ու դրականապէս կը ճոխացնէ զինք, բնականաբար երիտասարդն ալ սիրայօժար կը տանի լուծը իր ոսկիէ աղբիւրին։

Շիտակը աղէկ երազ, զոր ամէն ամուսնական թեկնածու կը փափաքի երազել։ Սակայն իրականութեան մէջ չկան ասանկ գումարներ և եթէ մատի վրայ համրուող մէկ քանի մեծահարուստ աղջիկներ գոյութիւն ունին իսկ, անոնք ալ իրենցմէ մեծահարուստ երիտասարդներ կը փնտռեն իրենց հարստութիւնը անոնց ձեռք յանձնելու համար։

Փորձառութիւնը շատ բան սորվեցուց թէ՝ ծնողներուն, և թէ՝ իրենց զաւակներուն որոնք հիմա փոխանակ իրենց կիներու հարստութեան հեռանկարովը օրօրուելու, նախ զիրենք ամուսնանալու վիճակին մէջ կը դնեն, դիրքի կը տիրանան, ապրուստի միջոց մը կ'ապահովեն ու այնպէս կ'ամուսնանան։

Մի քանի անհեռատես, բախտախնդիրներու համար չէ մեր խօսքը, որոնք ոչ հաշիւ ունին, ոչ ալ գիտեն թէ ինչ կրնայ հետեւիլ իրենց այս օրուան անմտութենէն և խենթ ու խելառ ամուսնութիւններ կը կատարեն։ Այս կարգի գահիճներ, ողորմելիներ կան ու կը մնան. ասոնց միութենէն կը գոյանայ խաժամուժ ամբոխը։

Արդի երիտասարդներուն մեծագոյն մասը, որոնք բարեբաղդաբար քիչ շատ դպրոցի երես տեսած, կրթութիւն ստացած, խելահաս, ուշիմ հեռատեսներ են, ընտանեկան կեանքի պայմանները գոհացնելու վիճակին հասնելէ ետք միայն կը խորհին ամուսնութեան վրայ որ բնականաբար երջանկաբեր կ'ըլլայ իրենց։ Ուրիշ նկատումները շատ քիչ տեղ կը բռնեն այս կարգի լուրջ ամուսնութիւններու մէջ. երիտասարդին ամբողջ ջանքը կ'ըլլայ արժանաւոր ամուսին մը ընտրել, ինչ որ չի զլացուիր իրեն, երբ դրամ չի պահանջեր և ամէն կատարելութիւնով օժտուած է տիպար ամուսին մը ըլլալու։

Տասնեակ տարիներէ ի վեր կատարուած ամուսնութիւնները մեծ բարեշրջում մտուցին այս կենսական խնդրոյն մէջ և հիմա շատ ցանցառ է թիւը այն երիտասարդներու որոնք անպատճառ դրամի հետ ամուսնանալ պահանջեն։ Այս բարեշրջում ազդած է նաեւ ընտանիքներու կազմակերպութեան վրայ. փառք Աստուծոյ, հիմա նուազ են կռիւները, անհամաձայնութիւնները ու բաժանումի սպառնալիքները որոնց հանդիսատես կ'ըլլայինք երբեմն։

Մենք չենք ուզեր քաջալերել այն կարգի յախուռն ամուսնութիւններ որոնց մէջ ոչ սէր կայ ոչ հաշիւ, այլ վայրկենական տպաւորութեան տակ գործուած յիմարութիւն մը։ Այս տեսակ ամուսիններու թիւը որչափ ալ պակսի, վիշտ չառթեր մեզ, անոր համար որ պատուաւոր սերունդ մը չենք յուսար անոնց միութենէն։

Մենք կը փափաքինք որ որակով ու տեսակով ազնիւ, պատուաբեր ամուսնութիւններ բազմանան մեր շուրջ. անոնցմէ կ'ակնկալենք, պարկեշտ, ժիր և հանրութեան օգտակար զաւակներ։

Եթէ այս վերջի դասակարգն է որ անտարբեր կը գտնուի ամուսնանալու, ողբալի է, իսկ եթէ առաջին անխոհեմներն են որ այս տարի դադրած են խենթ ու խելառ ամուսնութիւններ կնքելէ, երախտապարտ ենք իրենց, թշուառներու թիւը պակսեցուցած են հասարակութեան ուսերէն։

ՔԻՉ ՄԸ ԽԻՂՃ

Հանրային պաշտօնի մէջ գտնուած քիչ մը խղճմտութիւն բաւական պիտի ըլլար առաջքը առնելու բոլոր այն անպատեհութեանց՝ որոնք երբեմն երբեմն երեւան կ'ելլեն հանրութեան միտքը զբաղեցնելով։ Օր մը գրող մըն է որ բանագողութեան յանցանքով կը բռնուի, ուրիշ օր՝ թաղական մըն է որ զեղծումներու շարքով մը կը մատնուի, ալ աւելի միւս օրը եկեղեցական մըն է որ իր կոչումին և աստիճանին անարժան գործի մը մէջ կը գտնուի։ Կողմնակցութիւնը և աչառութիւնը, իր ազգականները նպաստաւորելը հանրային պաշտօնի մէջ այնքան սովորական բաներ դարձած են, որ անոնք որ այս ընդհանուր կանոնէն կը շեղին, արդէն լաւ մարդու մը համբաւը չէ որ կը հանեն, իսկ ընդհակառակը անոնք որ կը յարմարին և զեղծումներուն ամէնէն նորերը և ամէնէն ինքնատիպները կը ստեղծեն, աղէկ մարդու մը համբաւը ձգելով է որ կը մեկնին։ Այս գաղափարը այնքան բնական դարձած է մեզի համար որ չեմ զարմանար երբ բարի մարդու համբաւով հազիւ գոցուած գերեզմանի մը այսօր կը յաջորդեն կարգ մը զեղծումներու արձագանգներ որոնք պարզապէս անոր համար երեւան ելան վասն զի այդ մարդը կողմնակցութիւններ ընելու անկարողութիւնը ունեցած է։

Այն թաղականը օրինակի համար, որ երբ բարի և անաղարտ մարդ մըն ներկայացուցած էին, այսօր երեւան կ'ելլէ թէ հանրութեան իրեն վստահած պաշտօններուն մէջ բացարձակապէս ասոր անոր շահերուն ծառայող մը եղած է, և թոյլ վարչութեամբը իսկ՝ տեղի տուած կարգ մը զեղծումներու որոնք հիմա իր մահէն յետոյ խնդրոյ առարկայ կ'ըլլան։ Այսօր չպիտի ուզէինք ասկէ աւելի ծանրանալ, որովհետեւ պարագաները ինքնին կը խօսին և դեռ աւարտած չեն այդ խնդիրները որոնք իր շուրջը ծագած են, և որոնք անշուշտ վերջնական կերպով պիտի երեւան ելլեն։

Եթէ քիչ մը խիղճ ըրած ըլլար, կողմնակցութենէ և աչառութենէ հրաժարէր, շատ բնական է որ երեւան չպիտի ելլէին այնպիսի խնդիրներ որոնք այսօր կը զբաղեցնեն մեր միտքերը՝ թէեւ առանց իր անունը խառնուած ըլլալու, բայց վերջապէս կրնայ ըլլալ որ օր մը իր անունն ալ խառնուի և այն ատեն միթէ չէ՞ որ քիչ մը խիղճ դրած չըլլալուն համար ամէն մարդու խղճի դատաստանին առջեւը դատապարտուած մնայ։

Քիչ մը խիղճ չպիտի գրող մը մղէր ուրիշի մը գրածը իւրացնելու՝ առանց զայն յիշելու, և կամ չպիտի մղէր խմբագիր մը գիտակցութեամբ արտատպելու գրութիւն մը որ հազիւ երկու տարի առաջ հրատարակուած էր։

Քանի որ օրուան նորութեանց կարգը անցաւ բանագողներու աշխարհին մէջ թափառիլ՝ թող ներուի մեզ դիտել թէ՝ ասկէ երեք չորս շաբաթ առաջ՝ այն օրը որ Յակոբ եպիսկոպոս Աչտո կը մեկնէր Սամսոն, «Սուրհանդակ» կը հրատարակէր կենսագրութիւնները՝ Ճանիկի նախորդ առաջնորդներուն, որոնք թէ նոյնութեամբ ընդօրինակուած «Բիւզանդիոն»ի 831 թուոյն մէջ հրատարակուած «Ճամբորդ» ստորագրուած գրուածէ մը, պզտիկ սխալով մը։(1)

Խիղճը անշուշտ չպիտի թոյլատրէր այսպիսի արարք մը գրողին, և միանգամայն խմբագրին որ իրմէ երկու քայլ անդին հրատարակուող լրագրի մը հազիւ երկու տարի առաջ հրատարակած յօդուածը յիշել կարող ըլլալու էր։ Եւ արդէն կարծեմ ասկէ աւելին շարունակելու պէտք չէ, 15 օր առաջ հրատարակուած յօդուած մը՝ 15 օր յետոյ նոյնութեամբ չէ՞ր հրատարակուած։

Ասոնք խղճմտութեամբ և գիտակցաբար իրենց պաշտօնին մարդիկը չըլլալը ցոյց կուտան անոնց որոնք ինքզինքնին «չարական ակնարկութիւններ»է վեր կը նկատեն չեմ գիտեր ինչ յախորդութեամբ մը, մինչդեռ դեռ շատ կը կարօտին դաստառութեան։

Եւ ինչ միամտութիւն և անխիղճ յաւակնութիւն երբ մարդ մը փոխան չես գիտեր ինչ ծառայութեան, իրթ. և եկեղեցական պէտքերուն անգիտակ անձեր իբր խմբագիր, իբր պաշտօնեայ կը գործածէ և յաւակնութիւնն ունի թէ ծառայութիւն մը կը մատուցանէ, ճիշդ մեր հանրային հաստատութիւններուն պէս՝ Հիւանդանոցէն սկսեալ մինչեւ ամենայետին գաւառային որբանոցը, որոնք կը պահպանուին պարզապէս զանոնք կառավարելու կոչուած անձնաւորութիւններուն արբանեակները կերակրելու, և կամ պնակալեզութեամբ ազգին մէջ ցեց և ուտիճ հանդիսացողներու պաշտօն և գործ հայթայթելու և ամսական տալու համար։

Հիւանդանոց մտէք և հոն գտնուող պաշտօնեաները մէկիկ մէկիկ քննեցէք, պիտի տեսնաք թէ ամէնէն մեծէն ամէնէն փոքրը մէկմէկ հոգաբարձուի պաշտպանեալն են, և անոնց յանձնարարականովն է որ հոն մտած են քան թէ իրենց արժանիքովը։ Մտէք որբանոցները, նոյնը նաեւ պիտի տեսնաք, քննեցէք պաշտպանեալները և դարձեալ պիտի տեսնէք թէ հայր մայր ունեցող որբեր կան որոնք պաշտպանութեամբ չեմ գիտեր որուն, մտեր են հոն, աւելի ունեցող հիւանդներ կան որոնք իբր աղքատ և անօգնական մտած են հոն՝ կ'ուտեն, կը խմեն և կը պառկին և չեն ուզեր անկէ դուրս ելնել՝ վասն զի անկէ դուրս չեն կրցած այդ հանգստութիւնը գտնել։

Քիչ մը խիղճ... Աստուծոյ սիրոյն և 1100 պաստպարեալները ապահով եղէք թէ կէս առ կէս պիտի նուազին։

Գաւառէն Պոլիս գաղթող՝ իրենց ընտանիքէն հեռու գտնուող առեւտուրի մարդոց համար հաստատուած էր Ազգ. Հիւանդանոցը ուր պատսպարեալներուն թիւը 600-700ը անցած չէր երբեմն. այսօր հակառակ որ այդ ամուրիները նուազած են, պատսպարեալներուն թիւը կրկնապատկուած է սակայն։ Ասիկա ցոյց կուտայ հակասութիւն մը, որ ուրիշ բանով չի կրնար մեկնուիլ եթէ ոչ մեր մէջ աճող կողմնակցութեան, նեպոտիզմի, և աչառութեան մոլի դրութեամբ։

Բայց մեղք չէ՞ ժողովուրդին որուն միայն տուր կ'ըսուի, առանց անոր տուածը պէտք եղածին պէս գործածելու։ Եթէ այսպէս երթայ, որչափ որ հասոյթի աղբիւրներ ստեղծուին՝ դարձեալ անբաւական պիտի ըլլան նպաստները պէտքերուն բաւելու. քանի որ գործածութեան եղանակին մէջ խիղճ կը պակսի, տուողն ալ ժամանակ պիտի գայ որ ինքն իր կարգին խիղճ չպիտի ունենայ։

ՆԺԱՐ

(*) Մեսրոպ Վ. Մինթանճեանը որ երկու անգամ առաջնորդ եղած է, տարբեր անձեր ցուցուած է, մէկ մը Պոլսեցի, մէկ մըն ալ Մշեցի ցոյց տրուելով. Ասկէ անդին տարբերութիւն չունի։

«ՄԱՆԶՈՒՄԷ»Ի ԳՈՐԾԱԿԱԼՆԵՐ

ԷՏԻՐՆԷ.— Մեր Մեծ. գործակալ Յովհաննէս Սիմոնեան էֆ.ի դիմելով կարելի է բաժանորդագրուիլ «Մանզումէ»ի։

«ՄԱՆԶՈՒՄԷ»Ի ՆՈՐ ԹԵՐԹՕՆԸ (22)

ԿՈՐՈՆ

ԺԱՎԷԼ

ՓՈՂՈՑԻՆ ՈՃԻՐԸ

Ե.

ՀԵՏՔ ՄԸ

—Ա՛, տիկին հոգ մի ընէք բնաւ, առաւօտէն պիտի վարձատրեմ ձեզի։

—Ինծի համար չէր որ փարայի խօսք ըրի, ըլլալիք ծախքերուն համար։ Իրաւ է որ աղուոր աչքերու սիրուն չէ որ պիտի աշխատինք... բայց նորէն այդ վարձատրութեան խնդիրը երկրորդական կը մնայ։ Գիտէք հարկաւ թէ մենք ոստիկաններս քիչ մը վարժ ենք արուեստին սիրոյն համար աշխատելու... իմ հանգստեան թոշակովս և ծնողքիս ինծի ձգած մէկ քանի պզտիկ եկամուտներով, յետոյ պզտիկներուս ինծի բերած մէկ քանի սուերով, կ'ապրիմ կոր սանկ նանկ...

—Սակայն թոյլ պիտի տաք որ...

—Ա՛տ ձեզի կը ձգեմ, իրաւոր։

—Հաւատացէք որ լաւ մարդ մըն էք դուք, Պ. Լըրիշ։

—Մարդ կրցածը ընելու է... և, այն վայրկեանէն երբ վարպետը կը հետաքրքրուի ձեզմով, պատրաստ եմ ինչ որ ալ ըլլայ... Եւ մինչեւ մեր սկսիլը երկար չպիտի տեւէ։ Ըսի՞ք թէ Արմանտ Անթուան ուր կը բնակէր...

—104, Ռօշէ փողոց։

—Լաւ, անմիջապէս երթալու է։ Պիտի տեսնենք ինչ որ պիտի տեսնենք։ Ոստիկանատունէն հոն գացած ըլլալու են, բայց ինչ որ ալ ըլլայ մէյ մըն ալ մենք երթանք...

Լըրիշ վանդակները դուրսը արեւին դնելէն յետոյ անմիջապէս հագուեցաւ ու դուրս ելաւ Տէրվալի հետ։

Զ.

ԱՌԱՋԻՆ ՔԱՅԼԵՐԸ

Դռնապանին խուցին քովէն անցած ատեն, Լըրիշ յանձնարարեց անոր որ լաւ խնամք տանի իր թեւաւոր աշակերտներուն։

Բարի կինը ա՛լ վարժուեր էր այս նիստ ու կացին։

Յաճախ, մանաւանդ գործ ունեցած ատենը կը պատահէր որ իր վարձուորը ելլէր երթար առանց գիտնալու թէ ե՛րբ մէյ մըն ալ տուն պիտի դառնար։

Երկրաչափը բերող կառքը առաջնորդեց զիրենք դէպ ի Ռօշէ փողոցը, Անթուաններուն աղջկան նախկին բնակարանը։

Սովորական երեւոյթով, պուրժուա ձեւաւոր տան մը առջեւ կառքը կանգ առաւ։

—Հետս եկէք, ըսաւ Լըրիշ..., տեսածնիդ շահագրգռէ պիտի ձեզ...

Երկրաչափը հետեւեցաւ առաջնորդին։

Շատ չուշացաւ գիտցաւ որ տան ներքին կողմը չէր համապատասխաներ բնաւ անոր արտաքին կերպարանքին...

Այս բանը Լըրիշին դիտել տուաւ։

—Բայց անշուշտ, պատասխանեց բարակը... կահաւորուած, և լաւ ալ կահաւորուած տուն մըն է ասիկա... և կրնանք ըսել նոյն իսկ թէ միայն տիկիններու յատուկ տուն մըն է... զոնէ ցորեկները։ Հոս վերէն վար կահաւորուած սենեակներ են ուր կը բնակին շրջականներուն բոլոր [illegible] յաճախորդուհիներն ու ցայգաճաշուհիները. ասոնք հոս կը բերեն այն միամիտները զորս իրենց գիշերային որսերու ատեն բաղդը ունեցած են բռնելու։ Ցորեկները այդ բարիծաղիկները հոս կը մնան գիշերազգեստ և [illegible] հագած մինակ և մայր Բիքէ որ այս ընտանեկան բնակարանը վարձած է, վարձակալի և ճաշարանապետի կրկնակ պաշտօնները կը վարէ։ Որովհետեւ այս տիկինները չեն սիրեր բնաւ ցորեկը դուրս ելլելը, հետեւաբար իրենց համար շատ հաճելի է ձեռքերնուն տակ պատրաստ մայր Բիքէի ապուրը գտնելը։ Ցորեկը և մէյ մըն ալ ժամը վեցին ճաշասեղանը բաց է։ Եւ հաւատացէք, տեսարանը տարօրինակ բան մը չէ բնաւ...

Լըրիշ այս քանի մը տեղեկութիւնները իր ընկերոջ արագօրէն ըսելով հանդերձ առաջին յարկը կ'ելլէր։

Ու շուտով հասաւ սանդուղին ծայրը տեսակ մը պզտիկ գրասենեակի դիմացը։

Տիկին Բիքէ ներսն էր ու սպասուհի մը կ'օգնէր բանջարեղէնները մաքրելու։

Անկիւնը՝ ըմբիշի կազմուածքով մարդ մը բերանը լայն մը բացած փռուեր էր թիկնաթոռի մը վրայ, մազերը ունելիով խոպոպած, հոտաւէտ և իւղերով փայլուն ու անհուն գոհունակութեամբ գլանիկը կը ծխէր որ բերնին փակած էր։ Ձեռքերը խոթած ծովագոյն կապոյտ ֆանելայէ թիկնոցակի մը գրպանները, աչքով կը հետեւէր սիկարի ծայրէն քմահաճ պտոյտներով վեր, ձեղունը բարձրացող ծուխին, ու տեղէն անգամ չերերաց երբ Տէրվալ և Լըրիշ ներս մտան։

Ընդհակառակը, տիկին Բիքէ գործը թողուց և շտապով մը եկաւ ոստիկանին ընդ առաջ...

—Ա՛, պարոն քննիչ, ա՛ս ինչ հով փչեց... այնչափ ատեն կայ որ մեզի չէք եկած։ Ինչպէս էք...

Յետոյ Տէրվալը նշմարելով, կինը կրցածին չափ շնորհալի կերպով խոնարհութիւն մը ըրաւ.

—Հրամմեցէ՛ք, պարոն, ձեր սպասուհին պատրաստ է։

Վարձակալ կինը Ռօպէրը յաճախորդ մը կը համարէր։

Ինչո՞ւ չէ։ Չէ՞ որ շատ մը [illegible] պարոններու հանդիպած էր, որոնք տարօրինակ փափաք մը ունէին ամէն բան տեսնելու, և բնականաբար կ'ենթադրէր թէ Լըրիշ իր պարապ ժամերը կը շահագործէր փնտռելով Բարիզի խորհրդաւոր անկիւնները տեսնելու հետաքրքիր աշխարհիկ անձերը։

(Շարունակելի)

ԽԱՐԻՃԻՅԷՆ

ԹՐԱՆՍՎԱԼ ՄՈՒՀԱՐԷՊԷՍԻ. — Ֆիլէմէնք պաշ վէքիլինին Լօնտրաեա կիթմէզտէն էվվէլ Պօէր րէիսլէրի իլէ կէօրիւշիւպ, անլարը միւսալահա ագտընա թէշվիգ իթտիկի հագգընտա նէշր օլունան հավատիսին ասըլ օլմատըղընը «Թայմզ» կազէթասը պէեան իտիեօր:

Մէզգիւր կազէթա՝ պաշ վէքիլին Եվրօպատա պուլունան Պօէր րէիսլէրինին սուլհը ագտա սալահիյէթլէրի օլմատըղընը պիլտիրմիշտի. պէօյլէ միւնասիպէթսիզ պիր հարաքէթտէ պուլունամաեաճաղընը տախի իլավէթէն սէօյլէօր:

Լօնտրա մալիյէ մէհաֆիլինտէ Ֆիլէմէնք պաշ վէքիլինին Լօնտրաեա սէեահաթինտան մագսատը՝ միւսալէհանըն նէ կիպի շարթլար թահթընտա ագտ օլունաճաղընը պիլմէք իչուն օլտուղը ըրար խոլիեօր:

ԻՆԿԻԼԻԶ ԲԱՐԼԱՄԷՆԹՕՍԸ. — Լօրտլար մէճլիսի ազասընտան լօրտ Վէմս՝ կէլէճէք բազար էրթէսի կիւնի մէճլիստէ աթիտէքի թէքլիֆի տէրմէեան իտէճէկինի պէեան իթմիշ տիր:

«Մուհարէպէնին նիհայէթլէ տէվամ վէ շիմտիէ գատար պաշը պօզուգ մուհարէպէսինտէ պուլունան Պօէրլէրի թէսլիմէ մէճպուր իտէր իսէք, օլ վագըթ Աֆրիգատա էպէտի միւսալէհա վէ ասայիշ թէէմին օլունապիլիր:»

Մէճլիս՝ պու ֆիքրի թասվիպ վէ հիւքիւմէթին իճրաաթընը թաստիգ իթթիգտէն սօնրա, միւզաքէրաթը կէլէճէք բազար էրթէսինէ գատար թէէխիր իթմիշ տիր:

Ինկիլթէրա միւսթէմլէքաթ նազըրը Մ. Չէմպըրլէյն՝ ավամ գամարասընտա հիւքիւմէթին միւսալէհա մէսէլէսինի թէտգիգ իթմէսինի էսասէն արզու իթտիկինի վէ ֆագաթ էվվէլէ լօրտ Քիչնէր թարաֆընտան տէրմէեան օլունան թէքլիֆլէրէ կէօրէ, միւսալէհա ագտը շիմտի միւմքին օլմատըղընը վէ Պօէրլէրին մուրախխաս մէէմուրլարը թարաֆընտան միւսալէհա հագգընտա թէքլիֆլէր վուգու պուլաճագ օլուրսա, պունլար՝ Ինկիլթէրա հիւքիւմէթի թարաֆընտան հիւսնը սուրէթլէ թէլագգը օլունաճաղընը վէ նէ Գրիւկէրին վէ նէ տէ Շթէյնին Պօէրլէրին մէյանըլ մէէմուրլարընտան աատ օլունամաեաճաղընը վէ Պօէրլէրին մաղլուպիյէթլէրինի իթիրաֆ իթմէքլէ քէնտիլէրինի թէզլիլ իթմիշ օլամաեաճագլարընը վէ Պօէրլէրին լայըգըյլա ճէսարէթ կէօսթէրմիշ օլտուգլարընը վէ սուլհ իատէ օլունտուգտան սօնրա, սատըգ կէօրէնլէրին մէնֆաաթլարը նազարը տըգգաթա ալընաճագ, անճագ կէօրէ զանէթ կէնիշ պիր ումումի աֆվ իլան օլունաճաղընը վէ պու խուսուստա Ինկիլթէրանըն ճէնուպի Աֆրիգատաքի էչզըպսանըն թէսքինի մէսէլէսինի տախի նազարը տըգգաթտան ուզագ թութմայաճաղընը պէեան իթմիշ տիր:

ՌԱՅԽՇԹԱԿ ՄԷՃԼԻՍԻ. — Ռայխշթակ մէճլիսինտէ պիւտճէ միւզաքէրէ օլունտուղը էսնասա, պաշ վէքիլ գօնթ Պիւլօվ՝ հիւքիւմէթին Ճէմահիրը Միւթթէֆիգա իլէ տօսթանէ միւնասէպաթը մուհաֆազա արզուսունտա պուլունտուղունը պէեան էյլէտիկտէն սօնրա, բրէնս Հանրի տը Բրիւսըն եագընտա Ամէրիգաեա վագը օլաճագ սէեահաթընըն մէզգիւր էյի միւնասէպաթըն վիճուտընը իսպաթ իտէճէկինի իլավէ էյլէմիշ վէ տէմիշ տիր քի «Ալմանիա եալընըզ Ամէրիգա հագգընտա գըյմէթլի վէ էհէմմիյէթլի օլմախուպ, Եվրօպա տէվլէթլէրի վէ պիւթիւն ճիհան իլէ խօշ կէչինմէք արզուսընտա տըր:»

ԱԼՄԱՆԻԱ ՎԷ ՎԷՆԷԶՈՒԷԼԱ. — Գարըշըգլըգ սէպէպի իլէ Ալմանիա թէպաասընըն տուչար օլտուղու զարար վէ զիեանըն թազմինի հագգընտա Ալմանիա հիւքիւմէթի թարաֆընտան Վէնէզուէլաեա վագը օլան թալէպէ ճէվապէն Վէնէզուէլա րէիսի Գասթրօ՝ պու թէքլիֆին կէլէճէք իճթիմաընտա գօնկրէեէ միւզաքէրէսինէ գօնուլաճաղընը Ալմանիա սէֆարէթինէ պիլտիրմիշ տիր:

ՃԷՄԱՀԻՐԸ ՄԻՒԹԹԷՖԻԳԱ ՆԻՒՖՈՒՍԸ. — Ճէմահիրը Միւթթէֆիգա նիւֆուսը՝ պու կիւն 84,233,069 քիշիեէ պալիղ օլմուշ տըր:

Պու նիւֆուս՝ պէր վէճհը աթի թագսիմ օլունուր.

Ճէմահիրը Միւթթէֆիգա 75 միլիօն 994,575. Ֆիլիբբին ատալարընտա 6 միլիօն 961.339, Բօրթօ Րիգօտա 953.243 Գուամտա 9,600, Սամօատա 61,000:

ՄԷՔՍԻՔԱՏԱ ԶԷԼԶԷԼԷ. — Ախիրէն Ամէրիգանըն Մէքսիգա մէմլէքէթի տախիլինտէ շիտտէթլի պիր հարէքէթը արզ վուգուա կէլէրէք, նիւզլէրճէ նիւֆուսըն թէլէֆ օլտուղունու թէլէկրաֆ հավատիսի օլարագ եազմըշ իտիք:

Նիւ-Եօրգտան Ինկիլիզ կազէթալարընա չէքիլէն սօն թէլէկրաֆնամէլէրէ կէօրէ, Մէքսիգանըն Չիլբանսիգօ շէհրինտէ թէքրար պիր զէլզէլէ վուգուա կէլէրէք, 8 քիշի թէլէֆ վէ 5 քիշի տէ մէճրուհ օլմուշ տըր: Ճիւմաա կիւնի վուգուա կէլէն տիկէր պիր զէլզէլէտէ, տահա պիր չօգ խանէլէր խարապ օլմուշ տըր: Սօգագլարտա պէօեիւք եարըգլար հուսուլէ կէլմիշ, վէ իքիսի գըզ օլմագ իւզրէ 6 քիշի թէլէֆ օլմուշ տըր: Մէճրուհլարըն միգտարը չօգ տըր:

ԱԼՄԱՆԻԱ ՎԷ ԻՆԿԻԼԹԷՐԱ. — Ավուսթրալիատա պուլունան Սիտնէյ շէհրինտէն իշար օլունտուղունա նազարէն, Ինկիլթէրա հիւքիւմէթի թարաֆընտան պիր Ալման գումբանիասընա Եալպիս վէ Սիլվէրթ ատալարընտա թիճարի միւհիմ իմթիյազլար վէրիլմիշ տիր:

ՍԻՐ ԷՐՆԷՍԹ ԳԱՍՍԷԼ նամ միլիօնէր թարաֆընտան, Ինկիլթէրատա վէրէմլիլէրէ մախսուս պիր խասթախանէ ինշասը զըմնընտա, 200,000 Ինկիլիզ լիրասը վէրիլտիկի, պունտան էվվէլ եազըլմըշ իտի:

Սօն բօսթա իլէ ալընըն Ինկիլիզ կազէթալարընտա օգունտուղունա կէօրէ, մէզգիւր խասթախանէ՝ «Գրալ Էտուարտ» նամընա զիքր իտիլէճէք վէ Սիւրրէյ շէհրինին էն եիւքսէք պիր ճիհէթինտէ եափըլաճագ տըր:

Սիր Էրնէսթ Գասսէլ՝ Մուսէվի միլլէթինէ մէնսուպ իսէտէ, Մուսէվի մէզհէպինէ մէնսուպ տէյիլ տիր:

Մումայիլէյհ՝ Ալմանիատա պիր Ալման էքմէքճինին օղլու օլուպ, պու կիւն 50 եաշընտա պուլունուեօր:

Կէչէնլէրտէ տէ Գահիրէտէ Ինկիլիզ վէ Ամէրիգալըլարա մախսուս պիր խասթախանէ ինշասը իչուն, 5,000 լիրա վէրմիշ իտի:

ՄԷՔՍԻԳՕ ԳՕՆԿՐԷՍԻ. — Մէքսիգօ շէհրինտէ իճթիմա իտէն Ամէրիգա գօնկրէսինտէ Վէնէզուէլլա մուրախխասը պուլունան զաթ իսթիֆա իթմիշ տիր:

Գօնկրէ՝ հաքէմ վասըթասը իլէ սուլհըն մուհաֆազասը իչուն, աթիտէքի գարարլարը իթթիխազ իթմիշ տիր:

Մէքսիգօ գօնֆէրանսընա իշթիրաք իտուպ, Լա Հէյ գօնֆէրանսընըն իւչ մատտէսինի իմզալամաեան Ամէրիգա հիւքիւմէթլէրի՝ մէզգիւր մատտէլէրէ տէրճ իտիլէն գարարլարը թաստիգ իտէեօրլար: Մէզգիւր գարարլար՝ ալագատար օլան տէվլէթլէր թարաֆընտան գապուլ օլունտուգտան սօնրա, սիեասի թարիգ իլէ Ֆիլէմէնկ հիւքիւմէթինէ թէպլիղ իտիլէճէք, վէ իմզա իտէն տէվլէթլէր արասընտա վուգուա կէլէճէք իխթիլաֆլար՝ Լա Հէյ գօնֆէրանսընա հավալէ օլունաճագ տըր: Տիկէր ճիհէթտէն մուգավէլէնամէյի իմզալաեան հիւքիւմէթլէր տախի, եա Ամէրիգա վէ եախուտ Մէքսիգօ հիւքիւմէթինին թէվասսութի իլէ Լա Հէյ գօնֆէրանսընա միւրաճաաթ իտէպիլէճէքլէր տիր:

ԳՕՆԿՕ ՎԷ ՖՐԱՆՍԱ. — Պրիւքսէլտէն ալընան խապէրլէրէ կէօրէ, Աֆրիգատաքի Գօնկօ հիւքիւմէթի հիւքիւմտարը օլան Պէլճիգա գրալը Լէօբօլտ հազրէթլէրի՝ Ֆրանսա իլէ թիճարի պիր մուահէտէ ագտ վէ իմզա իթմիշ տիր:

Իշպու մուահէտէ ահքեամընճա, Գօնկօտա չըգան գահվէ պիպէր վէ սաիրէ կիպի մահսուլաթ՝ պունտան սօնրա Ֆրանսա իլէ միւսթէմլէքաթընա էն զիեատէ միւսաիտ րիւսում շարթլարը իլէ իտխալ օլունաճաղը կիպի, Ֆրանսա միւսթէմլէքաթընտան տախի այնը շարթլարլա պու կիպի մահսուլաթ Գօնկօեա իտխալ օլունաճագ տըր:

ՔԻՒՐՐԷՅԻ ԱՐԶԸՆ ՄԻՀՎԷՐԻ ՀԱՐԷՔԷԹԻ. — Ֆրանսատա հէյէթշինասլար ճէմիյէթի 1851 սէնէսինտէ Լէօն Ֆուգօ թարաֆընտան քիւրրէյի արզըն միհվէրի հարաքէթինի իսպաթ իտէն րագգաս իլէ (բանտիւլ) թէճրիւպէլէրէ տէվամ օլունմասը իչուն, հիւքիւմէթտէն միւսաատէ ալմաղա մէզգիւր ճէմիյէթ պաշ քեաթիպի Բամիլ Ֆլամարիօնը մէէմուր էյլէմիշ իտի:

Մէզգիւր ալէթ՝ Բանթէօնըն, եանի Ֆրանսատա մէշհուր զէվաթըն տէֆնինէ մախսուս տաիրէնին գուպպէսինէ ասըլմըշ օլուպ, աղըր աղըր սալլանմագտա, վէ քիւրրէյի արզըն հարէքէթինի պիր սաաթ րագգասընըն հարէքէթի կիպի կէօսթէրմէքտէ օլտուղունտան, պու միւնասէպէթլէ մէզգիւր րագգասը սէյր ու թէմաշա էյլէմէք իւզրէ, Բանթէօն տաիրէսինտէ հէր կիւն գալապալըգ թօփլանմագտա պուլունմուշ տըր:

ՇԷՔԷՐ ԳՕՆՖԷՐԱՆՍԸ. — Պրիւքսէլտէ նէշր օլունան «Մէսաժէ տը Պրիւքսէլ» կազէթասընտա պէրվէճհի աթի օգունմուշ տըր:

Շիմտիյէ գատար շէքէր գօնֆէրանսընըն ճիտտի պիր նէթիճէ վէրէճէկի ումիտ իտիլիեօր իսէտէ, սօն տէֆա մէվսուգ մէնպալարտան ալընան խապէրլէրէ կէօրէ, Ֆրանսըզ մուրախխասլարը՝ կէրէք Ալմանիաեա վէ կէրէք Ավուսթրիաեա իտխալ օլունան շէքէր րիւսումընըն ինտիրիլմէսինի թէքլիֆ իթմիշ օլտուղունտան, գօնֆէրանս՝ հիչ պիր շէյէ մուվաֆֆագ օլամաեաճագ տըր:

ՍԷՆԷՅԻ ՏԷՎՐԻՅԷՆ. — Մ. Պէրթըլօնըն սէնէյի տէվրիյէսի միրասիմինտէն սօնրա, սըրա Մ. Մառէնին սէնէյի տէվրիեէսի միրասիմինէ կէլմիշ տիր:

Մ. Մառէյ՝ Քօլէժ տը Ֆրանսըն մէշհուր մուալլիմլէրինտէն տիր:

Մէարիֆ նազըրը Մ. Լէյկ՝ պու միւնասիպէթլէ վուգու պուլան միրասիմէ րիեասէթ իթմիշ, վէ Մ. Կասթօն Բառի տախի միւշարիլէյհէ պիր միտալեա թագտիմ իտէրէք, գանըն միւճուտտա ճէրէեանը, գուշլար վէ պէօճէքլէրին հարէքէթի հագգընտա իթմիշ օլտուղը միւթալէաթտան տօլայը միւշարիլէյհի մէտհ ու սէնա իթմիշ տիր:

ՌՈՒՍԻԱ ՎԷ ԻՆԿԻԼԹԷՐԱ. — Կէլէճէք եազ մէվսիմինտէ Բէթէրսպուրկտա Թօրիտ սէրայընտա Ինկիլիզ մամուլաթը իչուն պիր սէրկի աչըլաճագ տըր: Պու միւնասիպէթլէ Ինկիլթէրատան պիր հէյէթը ֆէվգէլատէ մէզգիւր շէհրէ կէլէճէք տիր: Ռուսլար պու հէյէթին շէրէֆինէ պարլագ զիեաֆէթլէր վէրէճէք տիր:

Հէյէթին ֆախրի քեաթիպի պուլունան գօնթ Բոսգօֆսգօֆ՝ Լօնտրա պէլէտիյէ րէիսինէ պիր թէլէկրաֆ չէքէրէք, մէզգիւր տավէթին հէյէթ ազասընա թէպլիղինի րիճա իթմիշ տիր:

ՊԱՐՉԷԼՕՆԱՏԱ ՏԷՀՇԷԹԼԻ ՊԻՐ ԳԱԶԱ. — Սբանիանըն Պարչէլօնա շէհրինտէ Բիւէնթէ տի Տիլիւմարա նամ ֆապրիգանըն գազանը բաթլատըղընա տաիր կէլէն խապէրլէր հազիգաթէն միւտհիշ տիր: Ֆապրիգանըն եարըսընտան զիեատէսի ուչագ պիր եէրէ գատար աթըլմըշ, էնգազ վէ սաիր խարապէլէր պէօեիւք էհրամլար թէշքիլ իթմէքտէ տիր:

Հէր տագիգատա պաշլար, գօլլար, պաճագլար պուլունմագտա տըր քի, պունլար՝ ասլ էօլիւլէրին նաաշընտան այրըլմըշ վէ էօթէյէ պէրիյէ աթըլմըշ տըր:

ՄԻՒԹԵՖԵՐՐԻԳԱ

Օտէսատա մուգիմ Եունան աղնիեասընտան Մ. Մարտալը՝ թիճարէթ ագատէմիասը նամընտա պիր թիճարէթ մէքթէպի ինշասը իչուն 2,500,000 տըրախմի սարֆ իտէճէք տիր:

—Իթալիա սէվահիլինտէ պիր Եունան եէլքէն սէֆինէսի ղարգ օլարագ, գաբթան վէ օղլու վէ 4 թայֆէսի պօղուլմուշ տըր:

—Արշիտուքէս Մարի Իւզապէթ՝ րէսմը իգտիվաճընը միւթէագըպ, զէվճի իլէ պէրապէր, իմբէրաթօր Ֆրանսուա Ժօզէֆ հազրէթլէրինին հուզուրընա գապուլ օլունմուշլար տըր:

Զէվճ վէ զէվճէ՝ Սիչիլիաեա կիտէրէք, 2 այ գատար օրատա գալաճագլար տըր:

ԹԷՎՃԻՀԱԹ

Պահրը Սէֆիտ ումում ֆիլօ գօմանտանը տէվլէթլու Հասան Ռամի բաշա հազրէթլէրինին խըտէմաթը հասէնէյի րէվիյեէթմէնտանէ վէ սատագաթքեարանէսինէ մէպնի էօհաւէսինէ րիւթպէյի սամիյէյէ միւշիրի:

Էրքեանը հարպիյէյէ ումումիյէ տաիրէսի րիեասէթի վէքեալէթը ճէլիլէսի մուավինի տէվլ. Էօմէր Րիւշտի բաշա հազրէթլէրինին խըտէմաթը մէսպուգասընա վէ իպրազ էյլէտիկի մէէսիրը սատագաթա պինաէն էօհաւէսինէ րիւթպէյի սամիյէյէ միւշիրի թէվճիհ պույրուլմուշ տըր:

ՓԱՐԻԶ ՊՕՐՍԱՍԸ

BOURSE DE PARIS

ՊՈՒ ԿԻՃԷՔԻ

24 Յունվար 1902

Ֆրանսըզ էսհամը	(3% Français)	100 40
Րէժի	(Tab. Turcs)	318 —
Գօնսօլիտ.	(R. Turque D.)	25 57
Շըմէնտըֆէր	(Lots Turcs)	111
Պանգ. Օթթ.	(Banque Ott.)	552 —
Թրանսվալ	(Transvaal)	121

ՏԱԽԻԼԻՅԷՆ

ՍԷԼԱՄԼԸԳ ՌԷՍՄԸ ԱԼԻՍԻ

Տիւնքի ճիւմաա կիւնիւ Սէլամլըգ րէսմը ալիսի՝ Համիտիյէ ճամիի շէրիֆինտէ իճրա գըլընմըշ տըր:

ԹԷՊՐԻՂԱԹԸ ՌԷՍՄԻՅԷՆ

Տիւնքի ճիւմաա կիւնի սէլամլըգ րէսմը ալիսինտէն սօնրա շահան պույրուլան միւսաատէյի Սէնիյէյէ հազրէթը Բատիշահի իւզէրինէ Ֆրանսա սէֆիրը քէպիրի էսալէթլու Մ. Գօնսթանս հազրէթլէրի՝ սուրէթը ղայրը րէսմիյէտէ հուզուրը շէվքէթմէվֆուրը հազրէթը Թաճտարիտէ շէրէֆը միւսուլէ նաիլ օլմուշ տըր:

ՊԱՂՏԱՏ ՏԷՄԻՐ ԵՕԼՈՒ

ԻՄԹԻԵԱԶԸՆԸՆ ԻՀՍԱՆԸ

Տիւնքի նիւսխէմիզտէ իմթիեազը Ալման Անատօլու տէմիր եօլու գումբանիեասընա իհսան պույրուլտուղը եազըլմըշ օլան Պաղտատ տէմիր եօլու հագգընտա մալումաթը մուգթազիյէ վէրիլմիշ իտի: Մուախխարէն իսթիհսալ օլունան աթիտէքի թաֆսիլաթը տա տէրճ իտիեօրուզ:

Անատօլու գումբանիասը՝ Աթանպօլ Գօնիա վէ Գօնիա Պասրա խաթթը իւզէրինտէ սիւրաթ գաթարլարը իշլէթէպիլմէք իւզրէ, Հայտար Բաշա-Գօնիա խաթթընը պունա միւսաիտ պիր հալէ իֆրաղ զըմնընտա, հիւքիւմէթը Սէնիյէտէն սէնէվի 350,000 ֆրանգ իսթիհսալ իտէճէկի կիպի, 350,000 ֆր. տախի պու մագսատ իչուն օթուզ սէնէ միւտտէթլէ հէր սէնէ Պաղտատ խաթթընա թէէտիյէ իտիլէճէք տիր: Թէքմիլ խաթթ իլք գըսմըն ինշասընա միւպաշէրէթտէն 8 սէնէ նիհայէթինէ գատար իքմալ օլունաճագ տըր, (մազէրէթը շէրիյէ օլմատըղը թագտիրտէ):

Սիւրաթ գաթարլարը իլէրտէ սաաթտա 75 քիլօմէթրօ եօլ ալաճագլար վէ թէվագգուֆլար պու հիսապա տախիլ պուլունաճագ տըր:

Գումբանիանըն մուամէլաթը՝ բօլ րէժիմինտէն մուաֆ օլաճաղը կիպի, խարիճտէն գումբանիա նամընա կէլէն հէր նէվի էշեա տախի պիլա կիւմրիւք իտխալ իտիլէճէկինտէն, պունա մուգապիլ գումբանիա թարաֆընտան Տար իւլ Աճէզէ նամընա սէնէվի 600 լիրա վէրիլէճէք տիր:

Գումբանիա՝ սու շէլլալէլէրինի իսթիմալ իլէ էլէքթրիք գուվվէթի իսթիհսալ վէ պունտան իսթիֆատէ իտէճէկի կիպի, խաթթ պօեունտա եօլուն իքի ճիհէթինտէն 20շէր քիլօմէթրօ մէսաֆէյէ գատար օլան արազիտէքի մատէնլէրի իշլէթմէք վէ եօլ կիւզէրկեահընտա թուղլա վէ քիրէմիթ ֆապրիգալարը եափմագ սուրէթի իլէ իսթիֆատէ իտէպիլէճէք տիր:

Գումբանիա՝ ազալի կիւնտէ պիր թրէն իշլէթէճէկի կիպի, հաֆթատա պիր տէֆա տա Հայտար Բաշա-Հալէպ արասընտա 15 կիւնտէ պիր տէ Հալէպ իլէ Իրան քէօրֆէզի արասընտա սիւրաթ գաթարլարը իշլէթէճէք վէ պու գաթարլարըն սիւրաթը՝ եօլըն իշլէմէյէ պաշլամասընտան 10 սէնէյէ գատար 45 քիլօմէթրօտան աշաղը օլմաեաճագ վէ օ միւտտէթտէն սօնրա, տախի 60 քիլօմէթրօեա չըգաճագ տըր:

Թիւրքիատա մէվճուտ տէմիր եօլլարընըն մէճմուը 2755 քիլօմէթրօ օլտուղունտան, Պաղտատ խաթթը իխթամ պուլտուգտա, պու միգտար՝ 5300 քիլօմէթրօեա ճէթիշէճէք տիր: Պիւթիւն Եվրօպա կազէթալարը վէ պիլ խասսա մաթպուաթը Օսմանիյէ՝ Պաղտատ խաթթընտան քէմալը սիթաիշլէ պահս իթմէքտէ օլտուգլարը կիպի, տիւնքի «Սապահ» կազէթասընըն սայֆի գըսմը ազամը պունա վագֆ օլունմուշ իտի:

ՉԻՆԱՐԷԹ. — Ալմանիա վէ Իրան սէֆիրլէրի վէ Էրմէնի բաթրիգը րիւթպէթլու էֆ. հազրաթը իլէ Պուլկար քէթխիւտասը Մ. Կէչօֆ՝ էվվէլքի կիւն Պապը Ալիյէ կիտէրէք, զաթը սամիի Սատրը Ազամի իլէ միւլագաթ իթմիշլէր տիր: Իթալիա սէֆիրի տախի խարիճիյէ նազըրը բաշա հազրէթլէրի իլէ միւլագաթ իթմիշ տիր:

ՄԱՎՐՕԵԷՆԻ ԲԱՇԱՆԸՆ ՏԷՖՆԻ. — Միւթէվէֆֆա սէր Թապիպը հազրէթը Շէհրիեարի Մավրօեէնի բաշանըն նաշը՝ միրասիմը թէշֆինիյէսի Բաթրիգ էֆ. հազրէթլէրինին թահթը րիեասէթինտէ օլարագ, Պէյ Օղլու Բանաեիա քիլիսասընտա իճրա օլունտուգտան սօնրա, Թէրաբիատա վագը մագպէրը մախսուսընա տէֆն օլունմուշ տըր:

Թարաֆը էշրէֆը հազրէթը Բատիշահիտէն աեինը րուհանիտէ, Օրման Մատէն նազըրը Սէլիմ Մէլհամէ բաշա հազրէթլէրի, Միւզիւրիւս պէյ, Գարաթօտօրի. Գարասի վէ Վիթինօս էֆէնտիլէր հազարաթը հազըր պուլունմուշլար տըր: Ճէնազէտէ Ռում բաթրիգխանէսի Սէն Սինօտը վէ մէճլիսը միւխթէլիթի ազալարընտան մաատա պիր չօգ զէվաթը միւթէպէրէ հազըր պուլունմուշլար տըր:

Մավրօեէնի բաշանըն աիլէսինէ Թարաֆը էշրէֆը Բատիշահիտէն պիր եավէրը խուսուսի կէօնտէրիլէրէք պէեանը թէէսսիւֆ պույրուլմուշ տըր:

Բաշանըն մախտումը Շուրայի Տէվլէթ ազասընտան Ալէքսանտր Մավրօեէնի պէյ՝ Մապէյնը Հիւմայունի ճանիպը Ալիսինէ պիլ ազիմէ պաշ քեաթիպ Թահսին պէյ էֆ. հազրէթլէրի վասըթասը իլէ իլթիֆաթը Շահանէյէ մազհար օլմուշ տըր:

Մէսարիֆաթը թէտֆինիյէ՝ ճէպը Հիւմայունտան թէէտիյէ պույրուլմուշ տըր:

ԹԱՐԱՊԼՈՒՍԸ ՂԱՐՊՏԱ վագը Աճլան գազասը էհալիսի պա իմթիտա իքի սէնէ միւտտէթլէ խըտմէթը ասքէրիյէյէտէ իսթիխտամլարընը թալէպ իթմիշլէր տիր:

ՊՈՒԼԿԱՐԻՍԹԱՆ մալիյէ նէզարէթինտէ պուլունան կէօմրիւք միւտիրի Մ. Ա. Ռըքարչիէֆ՝ խըտմէթը մէէմուրէսինտէն իխրաճ իտիլմիշ տիր:

ԳԱՐԱՆԹԻՆԱ. — Ռուսիա՝ Իզմիրէ գարշը թէտաբիրը սըհհիյէ իթթիխազ էթմիշ տիր:

ՎԷՊԱ. — Յունվար 22տէ Թանթատա 3 վուգուաթ վէ պիր վէֆաթ օլմուշ տըր:

ՖՐԱՆՍԱ բարլամէնթօսը միւթէնայիզանը ազասընտան պազը զէվաթ թարաֆընտան, Բարիստէ Սալթանաթը Սէնիյէ սէֆիրի պէյ էֆ. հազրէթլէրինին շէրէֆինէ պիր զիեաֆէթ քէշիտէ իտիլմիշ տիր:

ՌԻՍԱԼԼԱՐԸՆ թէպտիլի իչուն տիւնքի կիւն, եէքիւնէ 2,800,000 ղըրուշլըգ մէճիտիյէ վէ ազամը տահա կէօնտէրիլմիշ տիր:

ՌԷՐԼԻ ունլարընտան չէշնի թութուլարագ թապխ իտիլէն էքմէքլէրին պիրէր նիւմունէսի՝ թիճարէթ վէ նաֆիա նէզարէթլէրինէ շէհր էմանէթինէ իպրազ իտիլմիշ տիր:

ՍԷԼԱՆԻԿ համիտիյէ սանայի մէքթէպինտէ պիր տէմիրխանէ թէէսիսինէ վէ մէվճուտ մարանկօզխանէնին ըսլահընա թէշէպպիւս իտիլմիշ տիր:

ՊՐՈՒՍԱ համիտի զըրաաթ ամէլիյաթ մէքթէպինտէ, թութ ֆիտանլըղը թէէսիսի իչուն, պու սէնէլիք պին ղրուշըն սարֆընա նէզարէթը աիտէսինճէ մէէզունիյէթ վէրիլմիշ տիր:

ԻՊԷՔ պէօճէկի թօխումունըն մուհաֆազասը իչուն, Իթալիատան ճէլպ օլունան ալէթլէրին էմսալը՝ Պրուսա սանայի մէքթէպինտէ իմալ օլունմաղա պաշլամըշ տըր:

«ԹԱԽԻՏՐՕՄՕՍ» կազէթասը թաթիլ իտիլմիշ տիր:

ՍԷԼԱՆԻԿՏԷ միւրր ֆիաթը պիր ազ կէվշէմիշ տիր:

ՔԷՍԷՆՏՐԷ գազասը մէրքէզի օլան Բօլիրօզ գասապասընտա զէլզէլէ օլմուշ տըր:

ՃԻՆԱՅԷԹ. — Խասան վէ Ալի Րըզա նամ իքի րէֆիգ՝ կիճէ սաաթ սէքիզէ գատար մէյխանէտէ իչուպ գաֆալարը էյսէճէ թութտուգտան սօնրա, սըրա միւնազաաեա կէլիր վէ Խասան Ալի Րըզաեա «պէնի պու կիճէ պուրաեա կէթիրուպ խայլը բարատան չըգարտըն իմտի սէնի էօլտիրէճէկիմ» տէյէրէք գամասընը չէքէր վէ թիւմէնի սօգաղընա սաբըգլարընտա գամաեը Րըզանըն սօլ պէօյրիւնէ սապլաեարագ մէրգումը եէրէ տիւշիւրիւր վէ ֆիրար իտէր: Մէճրուհ սէտտէ իլէ խասթախանէյէ նագլ վէ ֆիրարինին թէհարրիսինէ իպթիտար օլունուր:

ՊԱՒՐԱՏԷՅԻ ՍԷՆԻՅԷՅԻ հազրէթը Բատիշահի միւճէտտէտէն ինշա գըլընաճագ օլան գարաքօլ քէօփրիւսիւնիւն պիրէր գըթա մօտէլ վէ րէսիմլէրի սուրէթը միւքէմմէլէտէ թէրսիմ իտիլէրէք, Պահրիյէ նէզարէթը ճէլիլէսինտէն աթէպէ՛ի Ուլիաեա արզու թագտիմ իտիլմիշ տիր:

ԹԷՊՍԱՒԻ Շահանէլէրինին թէէմինը սէլամէթինի տիւշիւնէն Բատիշահըմըզ էֆէնտիմիզ հազրէթլէրի՝ գումարըն մէննինի ֆէրման պուեուրմալարը իւզէրինէ, զապթիյէ նազըրը Շէֆիգ բաշա, Պէյօղլու միւթասարրըֆը Համտի պէյ էֆ. վէ բօլիս մէճլիսի րէիսի Մէհմէտ պէյ էֆ. հազարաթը Պէյօղլու ճիհէթի գումար մահէլլէրինի թէհարրի իտէրէք, մէզգիւր օեունը սուրէթը գաթիյէտէ մէնն վէ ճէզա իտէնլէրէ, հիւքմը Իրատէյի Սէնիյէ վէճհիլէ, թէնպիհաթը շէտիտէ իճրա էյլէմիշլէր տիր:

ԷՏԻՐՆԷ վէ Սէլանիք ատլիյէ միւֆէթթիշլէրինտէն իզզ. Վէհպի էֆ. Տրամատան Սէլանիկէ ավտէթ իթմիշ տիր:

ԻՍՔԻՒՊ ճիվարընտա, շարգ շըմէնտիֆէրլէրինին էշեաի թիճարիյէ թրէնինտէ չալըշան Տիմիթրի Բօլիթօ՝ թրէնի մանօվրա իտէրքէն, գազաեէն ալթընտա գալարագ էզիլմիշ վէ վէֆաթ իթմիշ տիր:

ԻԹԱԼԻԱ վէ Ալմանիա ֆապրիգալարը՝ գըսմը ազամը Ֆրանսատան Սէլանիկէ իտխալ օլունան իբէքլի մէնսուճաթա շիտտէթլէ պիր րէգապէթ իճրա իտիեօրլար իմիշ:

ՍԸՐԳԱԹ. — Տիճէի գալֆալարընտան Իլիա իսմինտէ պիրի՝ Աղաճամիինտէ տիշ թապիպլէրինտէն վէ Իրան տէվլէթի թէպաասընտան Յօվսէֆ Պաշպալեան էֆէնտինին գապինէսինէ բազար իրթէսի կիւնիւ պիլմիւրաճաա, 12 լիրալըգ ալէթ չալմըշ վէ ֆագաթ պիլախարէ տէրտէսթ օլունարագ էշեաի մէսրուգա իսթիրտատ վէ մէրգում տա զապթիաեա թէսլիմ օլունմուշ տըր:

ՖԷՐՐՈՒՀ ՊԷՅ. — Սալթանաթը Սէնիյէնին Պուլկարիսթան գօմիսէրլիկինէ թայինի պույրուլմուշ օլան սէատէթլու Ալի Ֆէրրուհ պէյ էֆ. հազրէթլէրի՝ Սէրայը Հիւմայունէ պիլ ազիմէ, հագգընտա րաեէկեան պույրուլան ինայէթը ճէլիլէյի Բատիշահիտէն տօլայը, ճիպհինայի զէմինը շիւքրան վէ ուպուտիյէթ օլարագ, պիզ վասըթա մազհարը իլթիֆաթը Սէնիյէնէ օլմուշլար տըր: Միւշարիլէյհ՝ չէնտ կիւնէ գատար մահէլլը մէէմուրիյէթլէրինէ հարէքէթ իտէճէքլէր տիր:

ԱԶԳԱՅԻՆ

Տ. Գէորգ Սրբազան Երէցեան, վաղը, ըստ սովորութեան, պիտի պատարագէ Մայր-Եկեղեցւոյ մէջ:

—Ս. Հայրապետը Բերայի Աւագերէց Մկրեան Տէր Հօր միջոցաւ շնորհաւորական կոնդակ մը ղրկած է Կիլիկիոյ նորընտիր Կաթողիկոս Տ. Գէորգ եպս. Երէցեանի, որով իր շնորհաւորութիւնները յայտնելէ յետոյ, մաղթանքներ կ'ընէ Տ. Գէորգ Սրբազանի, յոյս յայտնելով որ անշուշտ իր պաշտօնավարութիւնը օգտակար պիտի ըլլայ Կիլիկիոյ Աթոռին: Ս. Հայրապետը, այս առթիւ, իր օրհնութիւններն ալ կուտայ Տ. Գէորգ Սրբազանի:

—Գաւառական որբանոցներու յունվար և փետրվար ամսականները թէեւ անցեալ շաբթու պիտի ղրկուէին, սակայն յետաձգուեր են յառաջիկայ շաբաթ օրուան, Նպաստից Անտուկը պէտք եղած գումարը կարողացած չըլլալով հայթայթել տակաւին:

Իսկ արհեստանոցներու կազմակերպման համար մինչեւ հիմա միայն 800 ղրշ.ի չափ գումար մը հասած է Նպաստից Յանձնաժողովին, այն ալ հայ օրիորդի մը նախաձեռնութեամբ՝ որ բարեսէր տիկիններէ և օրիորդներէ հաւաքած է:

—Կարնոյ մէջ, Նախաձեռնութեամբ Առաջնորդին, անվնաս մնացած մատուռին առջեւ շինուեր է նաեւ փայտէ տաղաւար մը, որ կրնայ 200է աւելի անձեր պարունակել:

—Տ. Սահակ եպիսկ. Խապայեան իր Ատանայէ վերադարձին Պէրութ ալ հանդիպեր է, ուր մեծ պատուով և սիրալիր ընդունելութիւններով հիւրասիրուելէ ետքը տեղւոյն ազգայիններէն, դեկտ. 30ին մեկներ է դէպի Երուսաղէմ:

—Ասկէ առաջ ի դիմաց Ատանայի Խառն Ժողովին Կիրակոս եպիսկ. Բէքմէզճեան հեռագրով խնդրած է Պատրիարքարանէն Կիլիկիոյ Նորընտիր Կաթողիկոսին փութով ճամբայ ելլելը:

Պատրիարքարանը մասնաւոր գրով մը պատասխանելով այդ խնդրանքին, ըսած է թէ ինք հաստատած է ընտրութեան օրինաւորութիւնը, որմէ գոհ ալ է. միայն թէ յոյս յայտնած է որ քիչ ատենէն կը փոխուին Տ. Գէորգ եպիս. Երէցեանի դժկամակող տրամադրութիւնները:

ԱԶԴ. — Բարձրաշնորհ Ս. Պատրիարք Հայրը հրաւիրեալ է յառաջիկայ կիրակէ, 13 Յունվար, Ս. Պատարագ մատուցանել Թաղիս Ս. Յովհաննէս Աւետարանիչ Եկեղեցին ի հոգեւոր մխիթարութիւն բարեպաշտ հաւատացելոց:

Ի դիմաց Թաղ. Խորհրդոյ
Ատենադպիր Ատենապետ
Գ. ԵԿԷՆԵԱՆ Մ. ԷՖԱԷՐՃԵԱՆ
10 Յունվ. 1902
Կէտիկ-փաշա

ՄԵՐ ԹՂԹԱԿՑՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Ադանա, 4 Յունվար 1902

Նոր տարւոյ առթիւ քաղաքիս Ազգ. վարժարաններուն և Իպրանոսեան մասնաւոր վարժարանի ուսանողք հանդէսներ տուին շատ գեղեցիկ բանախօսութիւններ և տրամախօսութիւններ արտասանելով ։

Ժողովուրդը որ ժամանակէ մը ի վեր տեղւոյս կրթական գործոց մէջ տեսնուած մեծ ոգեւորութիւնը գոհ սրտով կը տեսնէր, ուրախութեամբ ունկնդրեց այս հանդէսներուն ։

—Յունվար մէկին Բողոքական-Հայոց բացած մանկապարտէզի ուսանողք ևս շատ սիրուն հանդէս մը սարքած էին. երկսեռ խուռն բազմութիւն մը ներկայ գտնուելով, այս մանկական ցոյցերն ալ ցնծութեամբ ողջունեց ։

—Արձակուրդի առթիւ քաղաքս գտնուող Մարզուանի Գօլէժին բրօֆէսէօրներէն Ա. Սվազլեան և Մանիսաճեան էֆէնտիներ, և ուսուցիչներէն Կիւլեան էֆէնտի հոս գտնուելով այլ և այլ օգտակար նիւթերու վրայ բանախօսութիւններ ըրին ։

—Արմաշի շրջանաւարտներէն Ամասիացի Երուանդ վարդապետ Փէրտահճեան քաղաքիս Սավլտոյ Ներսէսեան վարժարանին աւագ ուսուցիչ կարգուած է և օգտակար կերպով կը ջանայ արդիւնաւորել իր պաշտօնը ։

—Ազգ. վարչական, Ուսմ., Թաղական և հոգաբարձուական ժողովոց և խորհրդոց գովելի և միաբան գործունէութիւնը, նոր մխիթարութիւն մը եղած է կրթական գործին ստացած այս ուղղութեանը առջև ։ Ազգ. Ս. Փրկչի օրացոյցներէն բաւական քանակութիւն մը սպառեցաւ այս տարի հոս ։

— Քաղաքիս աղքատներէն խիստ կարօտեալներուն ալիւր, դրամ կը բաշխուին տեղական հանգանակութեամբ ։

—Ազգ. և Իբրանոսեան վրժրնաց. Ուսուցիչք և Ուսուցչուհիք միանալով Ուսուցչական ժողով մը կազմած, ամսին անգամ մը նիստեր կ'ընեն, դպրոցական ուսմանց այլ և այլ մեթոտներու կիրառութեան և իրենց նիւթական ու բարոյական վիճակին բարեփոխմանց վրայ խորհրդակցութիւններ ընելու համար ։

—Յունվ. 3ին, քաղաքիս մօտ Մէյտան ըսուած հրապարակին վրայ ձիարշաւներ տեղի ունեցան քաղաքիս Թուրք հասարակութեան կողմէն պատրաստուած մրցանակներով ։ Քաղաքիս Թուրք երիտասարդներէն մէկուն և գիւղացի Չէրքէսի մը ձիերն, ստացան մասնաւոր մրցանակները ։

—25 Օր առաջ հայ մսագործ երիտասարդ մը, իր ոչխարի մէկ երէն հետապնդած ատեն, քաղաքին վրայի քարաժայռերէն գլտորելով անմիջապէս մեռաւ ։

—Այսօր սկսաւ ձիւնել օդը, երկու տարիէ ի վեր Ամասիա ձիւն տեսած չունէր ։

—Առ ու տուրները թոյլ ընթացք մը ունին՝ ընդհանրապէս աժան են և առատ ցորեն, գարի և պտուղք ։

—Ամասիոյ բոլոր արտերը ժամանակին ցանուած և մէկ մասին կանոնաւորապէս բուսած ըլլալը, առաջիկայ տարուան բերքերուն առատութեանը նշան մը կրնայ համարուիլ

Յ. Յ.

ԱԶԳ. ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑ

Հանգուցեալ Տիգրան էֆ. Զուպուքճեանի յուղարկաւորութեան առթիւ, փոխան ծաղկեպսակի 108 ղրշ. նուիրած են Հիւանդանոցիս Ազն. Տեարք Եղբարք Նշաստաճեան ։

—Ս. Մնդեան այցելութիւններէն գիրծ մնալու համար հետեւեալ նուիրատուութիւններն եղած են.

Տեարք,

Եղիա Վէզիրեան, Լեւոն Յովհաննէսեան, Թադէոս Յովհաննէսեան և Յովհաննէս Բիւրքճեան 20ական ղրշ.։

—Հանգուցեալ Յարութիւն էֆ. Կիւմիւշկէրտանի յուղարկաւորութեան առթիւ փոխան ծաղկեպսակի 108 ղրշ. նուիրած են Հիւանդանոցիս Ազն. Տէր և Տիկին Մկրտիչ էֆ. Ուզունեան,

—Հանգուցեալ Տիկին Քրիստինէ Մ. Լութֆեանի յուղարկաւորութեան առթիւ փոխան ծաղկեպսակի հետեւեալ նուիրատուութիւններն եղած են Հիւանդանոցիս. — Տիգրան էֆ. Մեսիաեան և Յովհաննէս էֆ. Միքայէլեան 54ական ։

—Հանգուցեալ Միքայէլ էֆ. Գույումճեանի յուղարկաւորութեան առթիւ փոխան ծաղկեպսակի 95 ղրշ. նուիրած են Հիւանդանոցիս Ազն. Տէր և Տիկին Տիգրան էֆ. Տէվլէթեան ։

— Հոգաբարձութիւնս շնորհակալութեամբ կը ծանուցանէ թէ՝ Ազն. Տեարք Կիւմիւշկերտան և Մինասեան ընկ. բարեհաճած են տասն օսմ. ոսկի նուիրել Հիւանդանոցիս ։

—Հանգուցեալ Տիկին Կիւլիւկ Գաբամաճեանի յուղարկաւորութեան առթիւ փոխան ծաղկեպսակի մէկ օսմ. ոսկի նուիրած է հիւանդանոցիս Մեծ. Միհրան էֆ. Մուրատեան ։

ՀԱՅ-ԲՈՂՈՔԱԿԱՆՆԵՐԷՆ

(Շար. Եղ. օրուընէ և վերջ)

Միսիօնարներու խօսքը իրենց հետեւած ընթացքին կը հակասէ, տկար եկեղեցիներու չեն սատարեր, քանզի դրամ չունինք կ'ըսեն, նոյն ատեն ինքնապահ եկեղեցիներու մօտ միսիօնար կը պահեն ։ Քանի որ Ատանայի եկեղեցին ինքնապահ հարուստ եկեղեցի մըն է, մանաւանդ որ ամէն գործ ինք ստանձնած է, ուստի կը հարցնենք, «Պորտ»ը ինչո՞ւ այդ տեղ մարդ կը պահէ, կը յարենք, դրամական այս տագնապին մէջ ինչո՞ւ կորովի ու բանիբուն քարոզիչներ չի գործածեր ու յետամնաց քարոզիչներ կ'աշխատցնէ, ինչո՞ւ գործին մարդը չի փնտռեր ու գինը փայփայողները կը մեծարէ, ինչո՞ւ պատ. Սիմոն անօթի մեռնի ու ամենայետամնացի մը ամիսը 15 ոսկի ամսական տրուի սոսկ ամիսը երկու ժամ գործելուն համար ։ Սիրելի բրօֆէսէօր, ասոնք ցաւալի իրողութիւններ են, այնպէս չէ՞. ուստի յոյն բողոքականներ աւելի լուրջ քայլ մը առած կը թուին որ սկիզբէն միսիօնարներու լուծը իրենց վրայէն կը հեռացնեն՝ անոնք աւելի ծաղկեալ վիճակ մը ունին, իրենց սեփական աղօթատեղի ու դպրոցներ ունին, ու բոլորովին անկախաբար կը գործեն, մինչ հայ բողոքականները այնչափ ետ մնացած են ։

Երբեմն երկչոտներ տակաւին կը կարծեն թէ «Պորտ»ը մեծ գումար մը կը ծախսէ իրենց համար, մենք մանրակրկիտ քննութենէ ետքը գրած ենք թէ հարիւրին տասը միայն կը ծախսէ տեղական եկեղեցիներուն համար. այս վայրկենիս իսկ եթէ «Պորտ»ը բոլորովին ետ կանչէ իր միսիօնարները ինչ որ հաւանական չէ, զգալի պակաս մը պիտի չերեւնայ կարծենք ։ Մենք կը շեշտենք Գամէրի գրածները ու կըսենք թէ ընդհանուր եկեղեց. ժողով մը գումարելու և գործերը խոստմնալից վիճակի մը մէջ դնել ջանալու է ։

Մենք այս տողերը գրած ատեն կ'ըսենք որ քիչ մը խորհուի այդ ժողովուրդին վրայ, աղէկ որ Այնթապի մէջ 2 եկեղեցի ունինք ... ալ կատարեալ եղա՞ք ։ Բովանդակ հայ բողոքականները երեք հարիւրի մօտ եկեղեցիներ ունին, հազիւ յիսուն եկեղեցիներ ունինք ինքնապահ, ի՛նչ որ պարծենալու մեծ բան մը չէ անշուշտ ։ Ժամանակ մը ձեր յանդուգն յօդուածներով բուռն շունչ մը կը փչէիք յարանուանութիւններու դէմ. ահա այն յարանուանութիւնները անհետացան իրենց ետեւէն ամենագեղ հետքեր ձգելով, ուստի անոնց տեղերը ինչո՞ւ չէք գրաւեր, ինչո՞ւ չէք փնտռեր այն հոգեւ. մոլորած ոչխարները որոնք միամտաբար խաբուած էին ։ Տասնը ինններորդ դարուն կէսին ։ Հայ բողոքականներուն մէջ ութը տեսակ յարանուանութիւն կար, անոնցմէ հինգը մարեցաւ, Մկրտական, Աշակերտ, Շաբաթապահ, Մորմոն ու Քուէյքըրները բարեբաղդաբար ետ քաշուեցան ։ Հակառակ պատ. Շիշմանեանի պարծենկոտութեան, անոր յարանուանութիւնն ալ որ արդէն ջուրէ կը բաղկանար ջուրին մէջ ընկղմեցաւ. պատ. Շիշման երբ հայ միսիօնար երբեք չի յաջողեցաւ, ուր որ գնաց հոն գժտութիւն ու երկպառակութիւն յառաջ բերաւ ։ Անկեղծ ըլլալու համար միսիօնարները պատ. Շիշմանեանի չափ կծու կերպով չվարուեցան իրենց հօտին հետ ։ Իսկ Շիշմանեան, ուր որ եկեղեցի հաստատեց, անշուշտ ջուրի վրայ, ամէնքն ալ ջուրին մէջ անհետացան. թէպէտ հիմա ինք Սըվազ կը գտնուի, սա ստոյգ է սակայն որ Պոլսոյ ու շրջականներու իր եկեղեցիները քայքայած են, քան զի այն մարմինը որուն ինք կը պատկանի չուզեր այլ ևս գործը շարունակել. երանի թէ Սըվազցիք արթուն հսկէին ու չխաբուէին ։

ՀԵՐՄԷՍ

ԿԱՐՆՈՑ ԵՐԿՐԱՇԱՐԺԷՆ

ԱՐԿԱԾԵԼՈՑ ՆՊԱՍՏՈՂ

ԱՇԱԿԵՐՏՔ ԵՒ ԱՇԱԿԵՐՏՈՒՀԻՔ

ՊԷԶՃԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

Ա. և Յ. Յարութիւնեան, Ապրօ Մինթանճեան, Հրանտ Ինճէեան, Յակոբ Մարտիրոս, Օ. Հ. Նըշանեան 10ական ղրշ., Նըշան Տիլպէր 6 ղրշ., Արշակ Գուեումճեան, Յովհաննէս Պօղոսեան, Համբարձում Համբարձումեան, Յովհաննէս Բիւրքճեան, Արտաշէս Դահրաման, Երկանեան եղբարք, Եղիազար Կարապետ, Գաբրիէլ Մաքսուտ, Յակոբ Հէքիմեան, Խաչիկ Յակոբեան, Հայկ Սէմէրճեան, Նշան Յակոբեան, Վահան Տամլամաեան, Պօղոս Գանթարճեան, Սեդրաք Երէցեան, Նիկանովր Մանասեան, Կարապետ Պօյաճեան, Վահրամ Պէրպէրեան, Յովհաննէս Սարգիս, Յարութիւն Ատլեան, Րէիզեան եղբարք, Նիկողոս Ալթունեան, Գէորգ Տամլամաեան, Մկրտիչ Այվազեան, Արամ Ակսեան, Քէրովբէ Գուեումճեան, Յակոբ Ճէվահիրճեան, Մկրտիչ Շիրինեան, Յարութիւն Գօլաճեան, Սարգիս Գէորգեան, Կարապետ Սաղաեան, Կարապետ Մատաթեան, Արթուն Տամլամաեան, Արտաշէս Մագպուլեան 5ական ղրշ.։

Յակոբ Գասպար 4, Խաչիկ Թօգաթլեան Արամ Աբրահամեան 3,50 ական ։ Արամ Գրիգոր, Լեւոն Խաչատուր, Գարեգին Գաբուճեան, Ղուկաս Բարսեղ, Կարապետ Երէցեան 3 ական ։ Բագարատ Բարսեղ, Յակոբ Լուսիկեան, Ներսէս Գէորգեան, Միհրան Թօփմաս, Արմենակ Գալուստ, Աւետիս Զաքար, Գարեգին Պօյաճեան, Վաղարշակ Աբրահամ, Կարապետ Յովսէփ, Մեսրոպ Գալուստ, Սիրուն Գրիգոր, Լեւոն Կիրակոս 2,5 ական ։ Ռուբէն Մելքոն, Մաքսուտ Դամիկ, Մարտիկ Գրիգոր, Թորոս Տ. Պօղոս, Գրիգոր Քէօմիւրճեան, Երուանդ Տէօյիւճեան, Յարութիւն Ալթուն, Միւռօն Փափազ, Զարեհ Օննիկ, Գէորգ Սարրաֆ, Յարութիւն Կիւլմէզ, Արշաւիր Խաչատուր, Ներսէս Գույումճեան, Գէորգ Պետրոս, Սարգիս Ալիքսան, Օննիկ Խաչիկ, Աւետիս Մագուլ, Սահակ Կարապետ, Օննիկ Նիկողոս, Հրանտ Թադէոս, Գէորգ Կարապետ, Հրանտ Թիմէնօֆ, Կարապետ Հալաճեան 2 ական ։ Խոսրով Բաճեան, Վահան Վարդան, Զարեհ Վարդան 1.5ական ։ Կարապետ Պետրոս, Վահրամ Յովակիմ 1.25ական ։ Նուպար Աղամալեան, Յարութիւն Պետրոս, Սիմոն Շիշմանեան, Արտաշէս Պօղոս, Արիս Շալճեան, Վռամշապուհ Հանչէր, Յակոբ Դարագաչ, Սարգիս Գըլըճեան, Հայկասէր Կարապետ, Երուանդ Ճէնէճեան, Ասատուր Կօտիկեան, Պօղոս Րէիզեան, Հմայեակ Սիմոն, Յարութիւն Երանոս, Միսաք Սարգիս, Վահրամ Սէտէֆ, Յովհաննէս Երանոս, Արտաշէս Մինաս, Առաքէլ Տ. Պօղոս, Հմայեակ Բաճեան, Յարութիւն Համբարձում, Սեպուհ Մարտիրոս, Յարութիւն Խաչատուր, Սերովբէ Կարապետ, Կարապետ Սարգիս, Սահակ Սիմոն, Յակոբ Փափազ, Համբարձում Պետրոս, Գրիգոր Պետրոս, Արմենակ Սարգիս, Հմայեակ Յովհաննէս, Լեւոն Մանիկ, Անդրանիկ Համբարձում, Կարապետ Յարութիւն, Գառնիկ Րէիզեան, Ստեփան Սամիկ, Վահէ Էքմէքճեան, Տիգրան Թահմըզեան, Գէորգ Պասմաճեան, Միսաք Յակոբ, Լեւոն Գասպար, Արմենակ Սարգիս, Սարգիս Մարտիրոս, Մկրտիչ Դագազ, Լեւոն Դագազ, Վահրամ Ադամ, Հրանտ Քէօչէեան, Արտաշէս Եգնաեան, Հրանտ Փափազեան, Աւետիս Միսաք, Ռուբէն Մէչտաճեան 1ական ։ Յովհ. Յովհաննէսեան, Վահան Ռուբէնեան, Հրանտ Փափազեան 0·25ական ։

ԼՈՒՍԱՒՈՐՉԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

Գալայճեան քոյրեր, Իսկուհի Խոճասարեան, Սըրմաքէշեան քոյրեր, Ն. Պէզազ, 10ական ղրշ.։ Արաքսի Սարրաֆ, Իւթիւճեան քոյրեր, Տ. Գաբրիէլեան քոյրեր, Տիրուհի Սարըեան, Նուարդ Դահրաման, Սրբուհի Ալթուն ։ Արուսեակ Սալչեան, Նուարդ Պօղաճեան, Պօղոսեան քոյրեր, Նուարդ Աւետիս, Արաքսի Վարդան, Ունճեան քոյրեր, Նուարդ Գարեգին, Տիրուհի Մելիք, Քրիստին Մօսալին, Արմենուհի Սիմոն, Հայկանոյշ Տամլամա, Տավուտեան քոյրեր, Արմիկ Դարագաչ, Կիրակոսեան քոյրեր. Հերմինէ Եավրու, Արաքսի Այվազ, Սաթենիկ Տ. Վարդեան, Աղգանուշ Մագպուլ, 5 ական Մայտա Շահինեան, Պ. և Վ. Յակոբեան 4ական ։ Տիգրանուհի Գրիգոր, Ի. Սվաճեան, Արշակուհի Մակար, Մարթա Պօյաճեան, Եղիսաբէթ Փանոս, Բերուզ Դարագաչ, Պերճուհի Կիրակոս 2,5 ական ։ Բերուզ Ապաճեան, Տիգրանուհի Փափազ, Սրբուհի Զալըզեան, Իսրայէլեան քոյրեր, Սիրանոյշ Շիրինեան, Նոյեմի Գրիգոր, Տիգրանուհի Գառնիկ, Իսկուհի Տ. Պօղոս, Տիրուհի Մալխաս, Մաննիկ Մաղաղաճեան, Անգինէ Տիգրան, Արաքսի Ստեփան, Արշակուհի Ղազարոս, Սիրանոյշ Տիգրան, Արուսեակ Սերովբ, Ազաւնի Իսրայէլ, Մեզրիկ Տ. Ոսկան, Մաննիկ Ուզունեան, Անժէլ Գալֆաեան 2 ական ։ Տիգրանուհի Արիս, Արշալոյս Ապաճեան, Ազնիւ Սամիկեան, Արաքսի Չրաքեան 1·25ական ։ Ֆիլօմէն Աղամալեան, Լուիզ Յովհաննէս, Սրբուհի Նշան, Լուսինէ Երզրումեան, Նուարդ Լճէեան, Զարուհի Յակոբ, Վարդուհի Մելիք, Զապէլ Արապաճեան, Մարիամ Մէնկէնէճեան, Մարիձա Յակոբ, Մաքրուհի Յակոբ, Մառի Տէրատուր, Արուսեակ Խամէրեան, Հայկուհի Նիկողոս, Բերուզ Գաբրիէլ, Հայկանուշ Գալֆա, Հռիփսիմէ Ադամ, Դժխոհ Ղազար, Սօֆի Արիս, Սիրանոյշ Երուանդ, Նուարդ Մանիկեան, Նուարդ Արապաճեան, Հռիփսիմէ Բարսեղ, Մառի Դագազ, Նուարդ Ոսկան, Նուարդ Հանչէր, Արուսեակ Սէտէֆ, Արշալոյս Եազմաճեան, Հեղինէ Վրթանէս, Անժէլ Պօյաճեան 1 ական ։ Վարդանոյշ Յակոբ, Հեղինէ Դալանճեան, Նուարդ Ֆասուլեաճեան, Ազաւնի Քերովբէ 0,5ական ։ Ֆիլօռ Թիւֆէնկճեան, Անթառամ Նօթալեան, Եղիսաբէթ Գրիգոր, Մաննիկ Միհրան, 0,25 ական ։ Ասրինէ Տամլամաեան 5. գումար 276.5 ղրշ.

Պէզճեան վրժ. 411.75, Լուսաւորչեան վրժ. 276.50, Դրամական շահ 14.25. ընդհ. գումար 702,50 ղրշ ։

ԼՈՅՍ ՏԵՍԱՒ
Ս. ԴԱՒԹԵԱՆԻ «ՆՈՐ ԴՊՐՈՑ»Ի
Չ. և Է. պրակները ։
Մամուլի տակ է Ը. պրակը ։

ԹԷԼԷԿՐԱՖ

ՓԱՐԻԶ 23 յունվար.— Բարլամէնթօ աղասը՝ խարիճիյէ պիւտճէսի հագգընտաքի միւզաքէրաթա խըթամ վէրէրէք, խարիճիյէ պուլունան Ֆրանսըզ մէքթէպլէրինին թախսիսաթընը իպգա էյլէմիշ տիր ։

ԲԷՇԹԱ.— Մալիյէ նազըրը Մ. Բալլատի իսթիֆա իթմիշ տիր ։

ՎԻԷՆՆԱ.— Ավուսթրիատա քեաֆին Բանգնօվալժատա գազաէն պէօյիւք պիր եանկըն զուհուր իտէրէք, 200 էվ եանըմըշ վէ ալթը քիշի թէլէֆ օլմուշ տըր ։

ԼՕՆՏՐԱ.— Բէքինտէն ալընան պիր թէլէկրաֆնամէյէ կէօրէ, տիւվէլը էճնէպիյէ սէֆիրլէրի՝ պու կիւն Չին իմփերաթօրը Գունանկ Սուէա իթիմաանամէլէրինի թագտիմ իթմիշլէր տիր. մէրասիմ՝ բէք պարլագ սուրէթտէ իճրա գըլընմըշ տըր ։

ԲԷԹԷՐՍՊՈՒՐԿ.— Ռուսիա կազէթալարը՝ Ինկիլթէրա իլէ Ալմանիանըն Չինտէքի նիւֆուզունը ազալթարագ, Ազսաի շարգտա միւվազէնէի սիեասիյէնին թէէմմին իչուն պիրիճիք վասըթա օլմագ իւզրէ, Ռուսիա իլէ Ժաբօնիա արասընտա պիր իթթիֆագնամէնին գաթիյէն լազըմ օլտուղունտան պահս իտիւօրլար ։

ԼՕՆՏՐԱ.— Ինկիլթէրա պանգասը բագօնթօսունը եիւզտէ տէօրթտէն եիւչ պուչուգա թէնզիլ էյլէմիշ տիր ։

— Մէճլիսը մէպուսանտա աղատան Մ. Գաօլի Թարաֆընտան ճէնուպի Աֆրիգա մուհարէպէսինտէն տօլայը, հիւքիւմէթէ իթթիհամ օլունան բօլիթիգանըն տաիմի սուլհա միւնճէր օլմագ իսթիտատընը հաիզ օլմադըղընտան տաիր տէրմէյեան օլունան ֆիքր՝ րէտտ օլունմուշ տըր ։

ԿԷՃԷՔԻ ԹԷԼԷԿՐԱՖԼԱՐ

ՓԱՐԻԶ 24 յունվար.— Ռուսիա Չարը Թարաֆընտան Հապէշ իմփերաթօրունա հէտիյէ իտէլէն գըլըճը՝ մախսուս պիր մէէմուր կէօնտէրիլիպ թէսլիմ իտէճէք տիր ։

ԼՕՆՏՐԱ.— Մարքի լորտ Տիւֆրէն էօլիւմ տէօշէկինտէ տիր ։

— Պօէր բէյլէրի Թարաֆընտան Ինկիլթէրա հիւքիւմէթինէ սուլհ թէքլիֆինտէ պուլունմաղըղընը Մ. Պալֆուր՝ ավամ գամարասընա թէպլիղ իթմիշ տիր ։

ՎԻԷՆՆԱ.— Ավուսթրիա Մաճարիսթան պանգասը՝ բագօնթօսունը եիւզտէ իւչ պուչուգա էնտիրմիշ տիր ։

ՓԱՐԻԶ.— Մէշհուր բէհլիվանլարտան Գարա Ահմէտ Բարիզտէ միւվաֆէքէթ իթմիշ տիր ։

ԴԱՏԸԳԻՒՂԻ ՄԵՐ ԸՆԹԵՐՑՈՂՆԵՐՈՒՆ

Մանզումէ՝ Գատը գիւղ, եկեղեցիին դիմացը Զապուքճեան դեղարանը կը գտնուի ամէն առտու, ուր կրնան դիմել նաև բաժանորդագրուիլ փափաքողները ։

ՍԱՐՐԱՖԻՅԷ

ԳԱԼԱԹԱ ՊՈՐՍԱՍԸ

Էսհ. Ում. տիւն ազչ. գաբ.	27—32
» » » էն եուքսէք	27—34
» » » էն աշաղը	27—31
Ռումէլի շըմէն. ազչմ. գբնտ.	108—75
» » էն եուքսէք	109—12
» » էն աշաղը	109—75

ՊԱՆԳԱ ԱԳՍԻՕՆԼԱՐԸ

Րէժի ազսիոնը Օս. լիր.	
Սիկարէթ Ա.	—94
» Բ.	—54
Թրամվայ	5—60
Ժուխանէ	1—45
Օպլիկասիոն Թրամվայ	483—
Ասիւրանս	3—57
Գրէտի Ժէնէրալ	—
Սօսիէթէ Օթօման Ինկ. լիր.	—
Լօրիօմ	49—50
Պանգ Նասիօնալ տը Կրէգ	402—
Թրանսվալ	119—
Րըխթըմ Թահվիլաթը	477—
Գրէտի Ֆօնսիէ Էժիբսիէն	266—
Անատօլը շըմ. ազսիոնը	10—25

ԱԳՉԷԼԷՐԻՆ ՖԻՅԱԹԸ

Օսմ. լիրասը 100 ղչ. առն	ղչ. բր.
Պէյազ մէճիտիյէ ֆարգը	108—05
Մէթալիք	98—
Ինկիլիզ լիրասը	110—09
Ֆրանսըզ ալթունը	87—34
Բօլ	90—20
Գրէմից ալթունը	51—06
Գարպօն գայմէսի	8—57

ԵՎՐՕՊԱ ՊՕՐՍԱՍԸ

Լօնտրա 23 յունվար

Ինկ. էսհամը Ինկ. լիրասը	94—12
Օսմ. էսհամը գաբանտը	25—12
» » Բ	50—50
« » Գ	27—37
Օսմանլը Պանգասը	12—
Մըսըր Տույ. մուէթթահէտէ	107—12
Պուլկար իսթիգրազը	80—50
Գամպիօ Բարիզ 3 այ վատէ	25—$32^{1}/_{2}$
Թրանսվաալ	4—84
Շարթրէթ	4—18

Բարիզ 23 յունվար

Ֆրնս էսհ. $4^{0}/_{0}$ֆր.	100—35
Եէնի Օսմ. էսհամը գաբանտը	25—65
Ռումէլի շըմէնտըֆէրի	111—25
Օսմանլը Րէժիսի էսհամը	317—
» Պանգասը	554—
Գրէտի Լիօնէ	1041—
Իթալիա էսհամը	99—60
Բարիօրիթէ Թիւրք	505—
Օսմանիյէ	—
Տուան Օթօման	510—
Սբաննօլ	77—25
Թրանսվալ	120—50
Գամպիօ 3 այ վատէ	25—115
Էժիբսիէն իւնիֆիէ	109—35
Շարթրէթ	107—

ԳԱՄՊԻՕ

Լօնտրա	110—15
Բարիզ 3 այ վատէլի	22—$76^{1}/_{4}$
Ֆիօրէն Մանտա	21—71
Վիէննա չէքի (գուբօն)	——

Պէրլին 23 յուն.

Ռումէլի շըմէնտըֆ. (մարգ)	107—
Լօնտրա իւզէրինէ գամպիօ	20—260

Վիէննա 23 յունվար

Լօնտրա իւզէրինէ գամպիօ	239—30
Ռումէլի շըմէնտըֆէրի ֆր.	104—90
Օսմանլը Րէժի ազսիոնը	287—

ՍԱԹԼԸՂ ԱՐՍԱ

Պօղազիչինտէ Սարըեար Եէնիմահալլէսինտէ Բաղչըպաշը գարագօլը գուրպինտէքի ճէսիմ արսա, շէրաիթը մութէտիլէ իլէ սաթըլաճաղընտան, արզու իտէնլէր զէվաթըն, Շէրիֆ բաշա խանընտա, 32 Ն. օտայա վէ եախօտ մաթպուաթա միւրաճաաթը իլան օլունուր ։

()—()—()—()—()—()—()—()—()—()—()

ՄԱՆՉՈՒՄԷՆԻՆ ԹԷՖՐԻԳԱՍԸ (51)

ՄԻՒԷԼԼԻՖԼԷՐԻ

ԷԺԻԷՆ ԷՆՕԼ ԼՈՒԻ ԺՈՒՏԻՍԻՕ

ՊԻՐ ՍԷՐՍԷՐԻ

— Միւսաատէ պուեուրունուզ մատամ, չաթօտա վազիֆէմ նէ՞ օլաճագ. նէ՞ իլէ մէշղուլ օլաճաղըմ. ճէվապ վէրմէօրսունուզ. պիլա իսթիգադ գազանըլան բարաեը ալամամ. մատամ, ֆիքրիմ անլաշըլտը՞ մը ։

—Ինսաֆընըզտա պու գատար մուսիրր օլմայընըզ. պու մէէմուրիյէթի գապուլ իտէրսէնիզ, վալլահ Բիրկիզ վէ Բօվրէթ տախի սէֆալէթտէն գուրթուլուրլար ։

— Էվվէթ մատամ, վագըա գուրթուլուրլար. լաքին պաշգա սէպէպլէր ...

— Պու սէպէպլէրին տախի նամուս վէ վազիֆէյէ ճիհէթը թէալլուգը վա՞րմը տըր ։

— Բէք զիեատէ ։

—Սիզի տինլէեօրում. ճիհէթը թէալլուգը անլաեալըմ ։

—Րէճա իտէրիմ մատամ, պու խուսուսը պանա չօգ սօրմաեընըզ. Թրիպիւս՝ էլլէրիյլէ եիւզինի գաբատը տէտիքի ։

— Սէօյլէյէճէք օլուրսամ անլէրի թագտիր իտէճէկինիզի իւմիտ իթմէօրում. Մարքիզ՝ սուստու. Թրիպիւս՝ պիր միւտտէթ տիւշիւնտիւքտէն սօնրա, քէնտի քէնտինէ շէօյլէ պիր միւլահազատա պուլունտու ։

«Էվվէթ էսրարըմը մէյտանա չըգարաճաղըմ արթըգ թահամմիւլ իտէմէյէճէկիմ. Թէրէտտիւտիւմէ ղալէպէ իտէճէկիմ.»

Մարքիզէ պօյնունտա ասըլը օլան ինճու իպլէմէլի քիւչէնի կէօսթէրէրէք տէտիքի ։

— Պունը պիլիեօ՞րմուսունուզ ։

—(Հայրէթլէ) Թանըրմա՞զմըըմ հա՛, եատիկեարըմ տըր ։

— Պու քիւսէ՝ պօյնունուզտան հիչ այըրըլմաթը. սիւրուրըմ մէտարը թէշկիլ իտէր ։

— (Պըղարարագ), սօնրա՞ ։

— Կէօյսիւմէ աղըրլըգ վէրտիւքինի հիսս իտիեօրում. կէրի ալմանըզը րէճա իտէճէկիմ ։

Բիւէէ ուզաթտը. Մարքիզ ալմատը. սօլմուշ գամէլեաեի էլլէրի արասընտա էզիեօրտը ։

Մարքիզ՝ պահսը տէյիշտիրմէք իսթէտի ։

— Անլաշըլմա գալըբա, պիզտէն վէլէվ էհէմմիյէթսիզ օլսուն, հիչ պիր չէյ գապուլ իթմէք իսթէմէօրսունուզ ։

— Էհէմմիյէթսիզ չէյլէր՝ գըյմէթի օլմաեան մատտէլէր տիր. խազինէլէր իսէ, բահաթը կիւէրմէսէ սէպէպ օլտուղունտան, պէնճէ օնլարտա էհէմմիյէթսիզ տիր ։

Մարքիզ՝ Թրիպիւսին ուզաթտըղը քէսէյի ալտը վէ գալգմաղա տավրանտը. Թրիպիւս պիր թավրը նիազքեարանէ իլէ տէտիքի ։

— Պէնի տինլէյինիզ մատամ. ֆիքրիմի կիւզէլճէ անլաեընըզ ։ Պէնի լութֆա գարշը խիտմէթ իտէն նամէրտլէր կիպի զանն իթմէմէլիսինիզ. պաշըմա կէլէն պուղալի ֆէլաքէթլէր՝ հէր պիր արզումը մահվ իթմիշլէր իսէ, լութֆ կէօրտիւքիւմ եէրլէրէ, մուգապէլէտէ պուլունմագ վազիֆէսինի մահվ իտէմէտիլէր ։

Պու սէօզլէր՝ Մարքիզի պիր տէրէճէ գատար իգնա իթտի ։ Թրիպիւս՝ ալ ճօզլինտէ տէվամ իտէրէք ։

— Սէրկիւզէշթիմի սիզէ անլաթմագ միւշքիլ տիր. եալընըզ շունու պիլմէլիսինիզքի, տուշմար օլտուղըմ հալլէր՝ պիր Թագըմ խաթըրաթը քէթէրմիշ իպգա իթմիշտիրլէր, պունլարը ունութմագ իչուն, քէնտիմի Թապիաթըն սէվգըյեաթընա Թալի իթմիշ. պու սայէտէ խաթըրաթը մէզքիւրէյի պիր աղ պէր Թարաֆ իթմէք իւզրէ իտիմ. Թէքրա՛ր Թէխաթթուր իսէ պէնճէ հիչ արզու օլունու՛ր չէյլէրտէն տէյի՞լ տիր. լաքին սիզի կէօրտիւքիւմ իլէ կիւճէ՝ ունութմագա չալըշտըղըմ պու հալլէրի Թէքրար Թէխաթթուրա սէպէպ օլտու. պու կիւճէյի ասլա ունութամազըմ ։

— Պէնտէ, Մ. Թրիպիւս, հէլէ օ կիճէ իպրազ իթտիյինիզ պէսալէթ վէ ուլուվվը ճէնապ բէք ուլվի իտի ։

— Լութֆ իտիյօրսունուզ մատամ, սիլէհնամալըղտան տէհի հըրսըյեաթտան պահս իտիեօրուզ. իքի սէնէ տիր, տէտիկիմ կիպի, կէօնիւլիւմ քեամիլէն գաբալագլը պիր չէյտէն միւթէէսսիր օլամազ ֆագաթ իթտիխիմ հալը խանէ պէտաւլանէ տէվամ իտիեօրըմ, ֆագաթ սիզին գուհուրընըզլա պէրապէր, քէնտիմէ պիր Թէպէտտիւլ կէօնիւլիւմէ պիր խէլէճան հիսս իթթիմ. պու հիսսին իզալէսինի հէր պիր չարէյէ միւրաճաաթ իթթիմ. հաթթա քէնտիմի սէրխօշլուգա տախի ուրտում. ահ. իշթէ օ սէրխօշլուգ՝ մէզքիւր հիսսիյեաթը իզալէյէ խըտմէթ իտէճէկինէ, Թէէսսիւֆ օլարագ չաթօնըն պաղչէսինտէքի քէօշկիւն գարշուսընտա սըզարագ պիր միւտտէթ սօնրա, ուեանտըղըմ վագըթ Ֆօլլէրին սիզէ գարշը իթթիսաը իթթիրիսի էսէպէտ իւթէ՞ պէնի վագըֆ էթթի ։

(Տէվամ)

ԷՋԵՐ

ԹՈՒՐՔ ՆՈՐ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹԵՆԷՆ

ԱՆԿՈՒՄԸ

Ընտանեկան խումբը ամբողջովին երբ դէպի վերի անտառակը ելած էր շրջագայութեան, Մէլիհա, երիտասարդ այրին, յոգնութիւն պատրուակելով նախամեծար համարած էր դարատափին մէջ առանձին մնալ։ Ամառնային պայծառ և տաք գիշեր մըն էր. անփութօրէն ընկողմած օրօրուն թիկնաթոռին վրայ, աջեւը գտնուող եղեւնի տերեւներուն բացուածքներէն մերթ ընդ մերթ ծովուն արծաթափայլ մակերեւոյթը, պարտէզին դէպի յառաջ երկնցող աւազուտ ճամբաները աղօտ կերպով մը կ'ընդնշմարէր։ Ու հիմակ արագ արագ ծխելով լմնցուցած սիկառներէն վեր ելնող մուխերուն ծանր ու ոլորապտոյտ վերելքը ուշադրութեամբ դիտելու զբաղած էր. այս մուխերը այդ գիշերը շատ կարեւոր խնդրոյ մը վրայ կը ճառէին։

Իր ամուսնոյն, այն սիրելի խարտեաշ երիտասարդին մահուընէն ի վեր —ահա յառաջիկայ հոկտեմբերին ճիշդ ինը տարի պիտի ըլլար— առանձնութեան մէջ անցնող իր երիտասարդութեան տարիներուն վրայ կը մտածէր, և տարիքին երեսուն ու հինգին մօտեցածը յիշելով, կը վախնար որ մի գուցէ իր ցանկութիւնները, որոնք ամառնային բացօդեայ զգեստին մէջ պարփակուած իր կլոր, սիրուն մարմնոյն երբեմնակի սարսուռներ կ'առթէին, այս սիկառի մուխերուն պէս յօդս ցնդին, և ասոր համար էր որ, այս գիշերուան ընտանեկան հանդէսին հաճոյքներուն չմասնակցելով, տեսակ մը կարօտով կը դիտէր մուխերը, որոնք անկատար մնացած փափաքներուն նըման իրմէ բաժնուելու վրայ էին։

Իր այս առանձնութեան բոլորտիքը կատարուող խրախճանքները՝ մէկ կողմէ անորոշ նախանձ մը, իսկ միւս կողմէ տխրութիւն կ'առթէին իրեն։ Իր ամուսինը շատ սիրած, մինչեւ իսկ անոր եղերական մահուան գոյժը առած ժամանակ յաւիտեան չմխիթարուիլ կարծելով, ամբողջ ամիսներ գաղտնապէս լացած էր. ժամանակին մոռացման քօղին ներքեւ ծածկուածի պէս եղող այս յիշատակները թէեւ հիմակ ալ իրեն տխրութիւն կ'առթէին, սակայն իր ցաւը առջի սրութիւնը կորսնցուցած, կեանքի մէջ յարաժամ գըլտորուելով այլ եւս բթացած էր։

Ան սովորաբար, երթալով թեթեւցող, բայց երբեք չանհետացող սգոյ մը քաղցր մթնոլորտին մէջ կ'ապրէր. բայց երբեմն, գարնան գիշերները, ամուսնութենէն վեց եօթը տարիներ վերջ, ճիշդ առաջին օրերուն պէս կրակոտ սիրով մը ամուսնոյն հետ շրջագայած այս բուրումնաւէտ ճամբաներէն, հիմակ միս մինակ պտըտած պահուն, այն հին յիշատակները նորէն իրենց բոլոր սաստկութեամբը կ'արթննային. այն երջանիկ կեանքին վկայ եղող մարգերը, մշտադալար եղեւինները, ալիքներու ներդաշնակ բաղխումները, այն միատեղ ապրուած կեանքը կը յիշեցնէին իրեն. այն կեա՛նքը. ո՛հ, այն անցեալ կեա՛նքը. հիմակ կտոր կտոր եղած, մէկ մասը՝ հոս թոռմած ծաղկի մը, միւս մասը՝ հոն դեղին վարդենիի մը վրան, այս՝ դարատափին տակը, այն՝ քարափը շոյող կապոյտ ալիքի մը մէջ մնացած էր. ամէն անգամ որ ինք՝ ասոնց միջեւ շրջագայէր, իր նոր հարսի կեանքը դարձեալ ապրիլ կը կարծէր. այն ատեն՝ ոտքերուն տակ խշշացող աւազները, ծաղիկներու բուրմունքը, տերեւներու տատանումը բոլորն ալ անցեալ կեանքը կը յիշեցնէին իրեն. ու զինքը շրջապատող այս մթնոլորտին մէջ կարծես թէ հալելով և ի մի ձուլուելով, վաղանցիկ երեւակայութեան մը մէջ առժամապէս իր ցանկութիւնները զսպել կը կարծէր. սակայն ասոնք քիչ վերջը աւելի սաստկութեամբ երեւան կու գային։

Այս իններորդ գարունը մանաւանդ շատ յուզումնալից եղած էր. բոլոր իր փափաքներուն խորհրդապահը եղող շողշողուն լուսաւորները, անվերջ ալիքները իրեն այնպիսի զգացումներ կը ներշնչէին, բոլոր այս գգլիչ բոյրերը զինքը այնպիսի կրակոտ շունչերով կը շրջապատէին որ երիտասարդ այրին սրտին մէջ յուզումներ, մարմնոյն մէջ տաք հոսանքներ, սարսուռներ կը զգար և հեռուէն եկող հմայիչ նուագ մը մըտիկ ընելու պէս ընդհանրապէս լուռ ու մունջ, մտածկոտ կենալով, իր առողջ ու հումկու մարմնոյն մէջ արագապէս շրջող տաք արեան անհամբեր զարկերը կ'իմանար,

Խեղճ երիտասարդուհին ամէնէ աւելի գիշերը քունի մէջ կը չարչարուէր. մոմը մարելով միս մինակ անկողնին մէջ տխրօրէն մնած պահուն, երէկուընէ՝ անտառին մէջ շրջագայած ժամանակ՝ իր համեստ ականջը վիրաւորող անամօթ խօսքերը կարծես թէ ամբողջովին իր սենեկին մէջ արձագանգ կուտային, զինքը կը շրջապատէին. այս վրդովիչ պայքարներով յոգնելով վերջապէս կը քնանար, բայց քունի մէջ աւելի վրդովիչ արկածներ կը սպասէին իրեն. և ո՞վ գիտէ ինչ պատճառաւ չէր կրնար ալ զիմադրել. իր տրամադրութեան տակ ձգուող հաճոյքի բաժակը՝ մոլեգին ցանկութեամբ մը յափշտակելով մինչեւ ց'մրուր կը քամէր. ասոր հետեւանքով ամբողջ մարմնին մէջ կրակոտ, կախարդիչ հեշտանք մը տարածուելով զինքը շնչահեղձ կ'ընէր. վերջը զինքը գրկել ուզող յանդուգն թեւերէն ամչնալով և վախնալով փախչիլ կ'ուզէր, արթննալու պէս կ'ըլլար, սակայն այդ պայքարին մէջ զգացած վայրենի հաճոյքէն չզրկուելու համար երազը շարունակել ուզելով, մերկ թեւերով բարձը կուրծքին վըրայ կը սեղմէր. վերջապէս յոգնութենէն և ամօթէն դողահար աչքերը կը բանար. ո՛հ, առաւօտուն, տաքուկ անկողնին, մէջ այս կարօտագին երեւակայութիւնները որչա՜փ նեղիչ էին։

Առողջ մարմնոյն մէջ բարձրացող ըմբոստութեան աղաղակը այս գիշեր զինքը շատ աւելի կը նեղէր. իր ազգականներէն երկու երիտասարդի նշանտուութեան առթիւ ապարանքին մէջ ընտանիքին երիտասարդներուն ի պատիւ սարքուած այս հանդէսը՝ երիտասարդ այրին շատ մը խղճերու, կարօտներու առաջնորդած էր. իր ամուսնութեան առաջին ալ ժամանակին այս կերպով տօնուած էր. բայց անիկա, հիմակ, այս երջանիկ մթնոլորտին մէջ տըխուր ու առանձին մնալէ ինքզինքը չէր կրնար արգիլել. այս առանձնութիւնը մինչեւ ե՞րբ պիտի տեւէր։ Անդադար իրարու յաջորդող սիկառներէն հիմակ մեղմօրէն տարածուող մուխի աղօտ յօրձանքները այս հարցման կը պատասխանէին։

Ալ չի կրցաւ հատել. յանկարծ սըրտնեղած երեւոյթով մը սիկառը նետելով, անտառը գտնուողներուն միանալու համար գրեթէ վազել սկսաւ. ըստ երեւոյթին շատ փափուկ կարծուող հումկու մարմնոյն մէջ համբառուած ոյժերը վատնելու պէտք մը կը զգար. քանի մը տեղեր կուտակուած չոր տերեւներու վրայէն սահելու կարելիութիւնը նկատի չառնելով, սեպ զառիվերին վրայ բարձրացած ատեն՝ վերը անտառին մէջտեղը հարթուած բարձրաւանդակէն նուագներու ձայնին խառնուող երգերը լսեց։ Մէլիհա իր անփոյթ բընութեան շնորհիւ պահ մը զինքը պատող տխուր ամպերը ամբողջովին ցըրուելով կատարելապէս անհոգ երեւոյթ մը ստացած էր։

Բարձրաւանդակին վրայ իր երեւումը, երաժշտութեան շարունակուելուն արգելք եղաւ. հեգնութիւններու տարափ մը սկսած էր տեղալ իր հասցէին.

— Օ, տիկին բանաստեղծուհի, կ'ըսէին, մեզ յիշեցի՞ք վերջապէս։

Տիկ. բանաստեղծուհի, զինքը միշտ այսպէս կը ծաղրէին. նշանուող օրիորդը Մէլիհայի ձեռքերէն բռնած,

— Մէլիհաս, կ'ըսէր, այս անգամուան քերթուածդ իմս ըլլայ։ —Գիտէի որ այս կերպով ան պիտի բարկանար. Մէլիհա պատասխանելու միջոց չէր կրնար գտնել. բոլորն ալ իր շուրջը ժողվուած կը խնդային. ամէն ոք կ'ուզէր քերթուածը ինք առնել. վերջապէս գեղանի այրին այս խնդերուն ձեռքէն ինքզինքը ազատեց. անկիւնը կախօրրան մը նշմարած էր. հոն վազեց. ով որ իրեն հետ օրօրելով զինքը յոգնեցնէր, քերթուածը անոր պիտի ըլլար. ոչ ոք ասոր չի համարձակեցաւ. Մէլիհայի ինչ օրրանի անխոնջ սիրահար մը ըլլալը գիտէին։

Մէլիհա ի զուր նուաղկոտ աչքերովը հոն գտնուող նազելաչուք օրիորդներուն մէջէն իրեն յարմար ընկեր մը կը փնտռէր. ամէնքը յոգնած էին, երաժշտութիւնը շարունակելու կարողութիւնն իսկ չէր մնացած վրանին. այնչափ ատենէ ի վեր խելքը ո՞ւր էր. վերջապէս, ոտքը ոտքի վրայ դրած երիտասարդուհիի մը շրջազգեստին բացուածքէն տեսնուող սրունքները, ոչ մէկու զգացնել տալով դիտելու զբաղած պատանի մը՝ այս հաճոյքը վոհելով ու ոտքի ելնելով,

— Զիս կ'ուզէ՞ք, ըսաւ։

— Բայց շատ ուժով պիտի ըլլայ։

Այս պատուէրէն վերջ օրրանը հեծան. Մէլիհա փափուկ ձեռներովը չուանը քաշելով տախտակը շարժեց. պատանին իրեն հետեւեցաւ. վերջը շարժումը արագացաւ. Մէլիհա կարճ շրջազգեստին տակէն երեւցող սրունքներովը — զորոնք ծածկող նրբահիւս ճերմակ գուլպաներուն ծակոտիքներէն մարմին կակղութիւնը ի յայտ կու գար— աւելի ուժով շարժում մը ըրաւ. հիմակ ա՛լ կը թռչէին. միւս կողմը նուագածութիւնը նոր եռանդով մը վերըսկսած էր. Մէլիհա՝ իր մերկ ծոծրակին, կարմիր այտերուն հազարաւոր տաք համբոյրներ դրոշմող հովին հարուածներէն ցանկութեամբ և խնդութեամբ ալյուած, երեւակայութեան աշխարհին մէջ կը սաւառնէր. վերջը յոգնեցաւ. օրրանը ինքիր վիճակին մնաց. երթալով տատանումը մեղմացաւ, վերջապէս դադրեցաւ. հիմակ առանց ծըռելու, մարմինները մէկ մէկու փարած գրեթէ շունչերնին ալ իրար խառնուած՝ կը հանգչէին։

Միւս կողմը իրենց խօսակցութեամբ զբաղող երիտասարդները՝ ասոնք մոռցած էին. Մէլիհա եւս ինքզինքը մոռցած էր. ան հիմակ հաճոյքի աշխարհի մը մէջ, իր բոլոր զրկումները յագուրդ գտածի պէս հեշտանքով արբշիռ էր. ո՛հ, այս հանգիստը, յոգնութենէն, զսպուած ցանկութենէն սարսռացող այս երկու մարմնին հպումը ի՜նչ հեշտալի տաքութիւն մը կուտար. բայց ի՞նչ էր ասոր պատճառը. այն ատեն Մէլիհա, տակաւին անմազ կզակը իր պարանոցին մէջ խօթելու ատրճան ուսին վրայ կոթնցուցած տղուն աչքերուն մէջ մինչեւ հիմա տեսնելու չվարժուած բոց մը տեսաւ. այս փայլուն սեւ աչքերը ի՜նչ ըսել կ'ուզէին. այս թարմ մարմինը իրեն ի՞նչու այսչափ սաստկութեամբ կը փարէր։

Մէլիհա այն ատեն մտածեց որ, այս տղան, այս չարաճճի դպրոցականը, որու ծնիլը գիտէր ինք, և զոր տակաւին երկու երեք տարեկան կ'ինթադրէր, տասն և հինգին մէջ էր. Րեֆի՜գը... բայց այս ոճիր մը պիտի ըլլար. յանդիմանել, ապտակել ուզեց. բայց ան ի՞նչ ըրած էր. քիչ մը արտասովոր կերպով կռթնելէ ի՞նչ կրնար ելնել. անտարակոյս շատ յոգնած ըլլալու էր.. բայց իր բոլոր կամեցողութիւնը զգացընող այս տաքութիւնը ո՜րչափ դիւթիչ, փայլուն աչքերովը գգուիչ կերպով զինքը ուտել ուզելու պէս դիտող այս խարտեաշ գլուխը ո՜րչափ սիրուն էր. Մէլիհա այս ընթացքին նշանակութիւնը չափազանցած ըլլալ կը կարծէր. պարզ զուգադիպութիւն մը չէ՞ր կրնար ըլլալ. եթէ իրական ըլլար իսկ՝ հասկցուած ըլլալը չզգացնելէն վերջ ի՞նչ կրնար յառաջ գալ. քիչ մը յառաջ երթալուն պէս խիստ նայուածքով մը իր չափը գիտցնելը միթէ դժուա՞ր բան մըն էր. փոքր, անկարեւոր իրողութիւն մը մեծցնելով այս կենսատու ջերմութենէն հիմա ինչո՞ւ զրկուէր... և չզրկուեցաւ։ Երկու ցանկասէր մարմինները մինչեւ օրրանէն իջնելու բըռնադատուելնին՝ ջերմի ու դողի մէջ, իրարու հպած մնացին։

ՀԻՒՍԷՅԻՆ ՃԱՀԻՏ

Թարգ. Գ. ՄԱՆՏԻԿԵԱՆ

(Մնացեալը Երկուշաբթի)

ԺԱՄԱՆՑԻ ԲԱԺԻՆ

ԵՍ

Խորագիրս, զուարճասէր ընթերցող, պէտք չէ որ կարդաս անգլիերէն լեզուաւ ուր ան կը նշանակէ «այո» — ինչպէս որ գիտես։ «Ես» ըսելով, իմ ամենապատուական մեծապատուութիւնս ըսել կ'ուզեմ՝ կատարեալ համեստութեամբ, կարեւորութիւն տալով ինծի միմիայն այն պարագաներուն մէջ որոնք կը համառօտեմ հետեւեալ կերպով։

⁂

Նախ յիշեմ սա «մեր գրագիրները»։ Ինչեր չի գրեցին ատոնց վրայ. միօրինակ աշխատութիւն, միօրինակ կեանք, միօրինակ թռչակ։ Խեղճե՛րը. 10-12 տարի դպրոցներուն մէջ գլուխնին կ'առեցնեն «ուլթին» վերջաւորեալ «կուշտուկուս» ուսմունքներով, որպէս զի յետոյ իշու պոչի պէս —որ ոչ կ'երկննայ և ոչ ալ կը կարճնայ— ամսականներով կոկորդնին «կաւկառա» ընեն հորին ջրովը և ստամոքսնին ալ խնամեն «ֆասուլեա բիազի»ով. այս ամէնքը տարին 12 ամիս։ Հազուագիւտ է հայ վաճառականը որ գթայ անոնց վրայ։ Արդ, եթէ Ե. ըլլայի քսակաւ պարարտ վաճառական մը, այն ատեն բոլոր գրագիրներուս իւրաքանչիւրին 30-40 ոսկի ամսական կը յատկացնէի. կ'ամուսնացնէի զիրենք «դրամը-խոմլայ»ով աղջիկներու հետ ու Ե. ալ վրանին նայելով իւղ կը կապէի, (կարագ տեսակէն)։

⁂

Հապա չէք ըսեր խմբագիր ու գրաշարները։ Կ'աշխատին ու կ'աշխատին, մանաւանդ գիշերներն ալ։ Աստուրը, Գեղամը, Յակոբը, Պօղոսը, Մկրտիչը, Աբիկը, Աւետիսը, Շաւարշը, Եղիան, Արտաշը, ո՞ր մէկը յիշեմ։ Պատուական խմբագիրներս, ազնիւ գրաշարներս, դուք բարձր արժէք ունիք. բայց որո՞ւ պէտք է հասկցնէք ատիկայ. քիչ կայ ձեզ գնահատող։ Սակայն, եթէ Ե. ըլլայի օրաթերթի մը հարուստ Տէր և Տնօրէնը, այն ատեն իւրաքանչիւր խմբագրի 50 ոսկի ամսական կը կապէի և գրաշարներուն ամէն մէկուն ալ 10 ոսկի շաբաթական. յետոյ ցորեկուան ճաշը Ե. կը հրամցնէի իրենց համեղ կերակուրներով ու ընտիր Պորտոյի գինիով՝ և կամ Միւնիխի պատուական «պիրայ»ով՝ ստամոքսի տկարութիւն ունեցող խմբագիրներուն համար։ Ե. ալ սեղանին գլուխը նստած վրանին նայելով «քէֆ» կ'ընէի։

⁂

Վրադ խօսք բերել կ'ուզե՞ս. թաղական եղիր, լաւագոյն միջոցն է։ Որ մէկը լայնքին կը քաշէ՝ որ մէկն ալ երկայնութեան, ալ ի՜նչեր չեն ըսեր քու վրադ, միանգամայն երեսանց քեզ յարգելով։ Այսու հանդերձ, եթէ Ե. ըլլայի թաղական աղա մը և ալ բազմաթիւ «դրամատուն»ներու տէր, է՛հ, է՛, տեսէք ինչ բաներ կ'ըլլար։ Նախ ամէն շաբթու ժամկոչներուն իւրաքանչիւրին 5 ոսկի կուտայի և լուսարարին ալ 10 ոսկի օղլի դրամ։ Յետոյ աւագերէցին 40 ոսկի ամսական մը կը կապէի, իսկ միւս քահանաներուն իւրաքանչիւրին 25 ոսկի. (առաջնորդ, վարդապետ և կամ եպիսկոպոսի պէտք չունիմ. կը սպասեմ որ Հօրոյ զանոնք ամուսնացընէ՝ անկէ վերջը կը նայիմ)։ Այս կերպով երբ եկեղեցիին բակէն ներս մտնելու ըլլայի, բնականաբար բոլոր պաշտօնեաները, բուրվառները ձեռուընին, իմ մեծապատուութեանս «պայվական» քիթին անուշահոտ խունկեր «թիւծ-ծիւ» կուտային և Ե. ալ՝ հպարտութեամբ քիթիս քաշելով «հեպչու» կ'ընէի և ամէնքը միաբերան «խեր ըլլայ ձեր մեծապատուութեան», կ'ըսէին։

⁂

Սա «կռող» կարդացողները, գրագէտ, բանաստեղծ ու հրապարակագիրները։ Ինչեր չեն գրեր, մանաւանդ իրարու դէմ։ Ատոնց մէջ կան անանկներ, որոնց համար շատ իրաւամբ կ'ըսուի —«Կանակս եփեմ ձեզի պէնները։» Ոմանք մթին գրութիւններու մէջ կը տառապին, ոմանք ալ՝ աջ ու ձախ յարձակելով ինքզինքնին լուսաւորել կը կարծեն։ Եթէ Ե. ըլլայի ատոնց տեղը, քիթիս ծակէն մէկ մէկ «իսքիրթօլը ֆիթիլ» անցնելով կը բռնկցնէի՝ որպէս զի լուսաւորել ուղեղս միշտ վառ մնայ։ Հէ՞, ի՞նչ ըսիր այս գիւտիս, զուարճասէր ընթերցող։ Գալով ան գրագէտներուն որոնք պարզապէս նախանձոտներ են, ատոնք ալ «իֆթիրա» ընելու համար վարպետորդի կը բըռդին։ Զոր օրինակ, կ'ըսեն թէ Ալփասլան ընտիր բանագող մըն է, Տէր ողորմեա՝ տակն ինչ կայ չկայ, վրան բարի։ Ես կը սիրեմ այդ տեղերական բանաստեղծը, մանաւանդ երբ կը վաճառէր համեղը «կռավիճա»ին, պատուականը «խավեար»ին և ընտիրը «Պորտօ»ին։ Այդ նախանձոտ «իֆթիրաճի» գրագէտները արդէն ինչե՛ր ալ չըսին լեզուանի Թէոդիկին երբ անոր նուիրուեցաւ ոսկի գրիչ մը։ Այս պարագային մէջ եթէ Ե. ըլլայի, այն ատեն կը գրէի հետեւեալը.

«Իմ սիրելի Թէոդիկս, քեզի ոսկի
«գրիչ մը նուիրուած ըլլալը ուրախու-
«թեամբ իմացայ։ Արժանի էիր ատոր.
«աֆէրիմ, Պաւլօ (վերջակէտ)։»

Բայց եթէ Թէոդիկ ո՞ւ է պատճառի մը համար ելլէր հրապարակ սապէս գրելու.

«Տեսէք— (կարծեցեալ)— գրագէտ Պաւղոսն ալ զիս գնահատած է այս առթիւ են.»

Այն ատեն կը փութայի օրաթերթի մը մէջ բարեծաղիկութեամբ պատասխանելու իրեն. «Չէ, չէ, ո՞վ ըսաւ ատիկա, ես ատանկ բան ըսած չունիմ, հաշէ քըչթ։»

Եթէ այս տուած պատասխանիս Թէոդիկ վշտանալով, իրեն նախապէս գրած շնորհաւորական նամակս հրապարակ հանէր, այն ատեն գլուխս «ֆօթօզ» մը կապելով կ'երթայի նստիլ բազմոցի մը անկիւնը և հեծեծանքներով սապէս կը հառաչէի, (13 ոտքով)

«Ախ, աս ի՜նչ փորձանք բերաւ գըլ-
«խուս Թէոդիկը.— Բուն իսկ պատ-
«ճառն է Բանագողեան Աստիկը.—
«Շուտ, տուէք ինծի սա բօթինիս հին
«լաաթիկը.— Որ տամ իմ գլխուս
«հարուածներուն էն սաստիկը։»

(Բայց որովհետեւ գլուխս «ֆօթօզ» կապած եմ, հոգ չէ, չի ցաւիր որչափ որ ալ զարնեմ։)

⁂

Անշուշտ, սիրելի ընթերցող, նշմարած պիտի ըլլաս այն տարօրինակ ու այլակերպ յօդուածները որոնք մերթ ընդ մերթ երեւան կու գան և որ իրենց հեղինակներուն պատուաբեր չեն։ Ասիկա այսպէս ըլլալը գիտնալնուն համար այդ գրողները քաջութիւն չունին իրենց անունովը ստորագրել գրածներնին, որոլ կեղծ դիմակ մը կ'առնեն շատ անգամ, ստորագրելով զոր օրինակ, «Փայլակ», «Էտելվայս», «Պամպարակ», են.։ Աւելի լաւ է որ «բաքլավա», «թավուգ-կէօքսիւ», «էքմէք-քաթաիֆ» են, ստորագրեն, գոնէ «ճաշակաւոր» կ'ըլլար, հէ՞, ի՞նչ կ'ըսէք։

Այս տեսակ գրողներուն շատ կը զարմանամ, տեսէք թէ ինչու համար։ Երբ ո՞ւ է անձ մը 10, 20 (և կամ 15 ղրուշ ամսավճարով) կուտայ լրագիր մը գնելու համար, տարակոյս չի կայ թէ ատոր մէջը կ'սպասէ գտնել շահեկան, հետաքրքրաշարժ և կամ ժամանակ անցնելու համար զուարճալի ու համեղ նիւթեր։ Ի՞նչ կը հասկնայ ընթերցողը երբ երկու գրողներ (կեղծ ստորագրութիւններով) կ'ելլեն անհամ բաներ կը գրեն իրարու դէմ, շատ անգամ նախանձութեան հետեւանօք։ Ստորագրութիւնը կեղծ ալ չըլլայ, նորէն կարեւորութիւն չունին անոնք որ անձնական խնդիրներ են և ոչ թէ հանրօգուտ։ Մարկոսը սանկ ըսաւ, Կիրակոսը նանկ ըսաւ... Որո՞ւն հոգ, ինչո՞ւ պէտք, կ'ըսէ ընթերցողը կարեւորութիւն չտալով, և ալ շատ իրաւունք ունի։ Հետեւաբար ներկայ յօդուածս գրելով նպատակս ուրիշ բան չէր բայց եթէ այս անգամ «Ժամանցի բաժին» մը ընծայել պատուական թերթիս ազնիւ համակրողներուն։

—Արդեօք յաջողեցա՞յ, կ'ըսես, զուարճասէր ընթերցող։

—Օ՛ եսս. (այս անգամ անգլիերէն լեզուաւ)։

ՊԱՒՂՈՍ

Տէր և Տնօրէն
ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Ֆ. ԳԱՑՍԷՐԵԱՆ

)(95)(

ԹԵՐԹՕՆ «ՄԱՆԶՈՒՄԷԻ ԷՖՔԵԱՐ»Ի

ՔԱՍԻՄ

ԺԱՌԱՆԳՈՐԴԸ

ՎԷՊ ՅՈՀՄԱՑԻՆ ՆԵԱՆԵԱԼ

ԵՐԿՐՈՐԴ ՄԱՍ

Ա.

Օգոստոս ամսոյ մէջ երեքշաբթի օր մ'էր. համաճարակը՝ ծայրագոյն աստիճանին հասած էր և ամէն ոք սրտատըրոփ՝ օրհասին կ'սպասէր։ Գիշերուան ժամը երկուքին միջոցները գիշերապաններ իրենց հաստ ու հումկու ձայնով սկսան կ. Պոլսոյ փողոցներն հընչեցնել հրդեհի սովորական կոչերով ու ծանր ճոկաններու տոփիւնով.

—Եանկը՛ն վա՛ր, Իսթանպօլտա՛ Տէմիր քաբուտա՛։

Պահապաններ, ամէն թաղերէ կը կրկնէին այս տխուր յանկերգը որուն կը միանար նաեւ փողոցի թափառական շուներու ողբն ու կաղկանձիւնը։

Տեղւոյն հեռաւորութեան պատճառաւ թէեւ մեծ կարեւորութիւն չունէր հրդեհը, սակայն հետաքրքիրներ պատուհաններէն կը հարցասիրէին պահապանները, աւելի լիակատար տեղեկութիւն քաղելու համար աղէտին նկատմամբ։

Գիշերուան հանդարտութիւնը սակայն հետզհետէ կը վրդովուէր թօհուբոհին պատճառաւ որ աղմկայոյզ հանգամանք կ'առնէր. ժամեր կը սահէին, կըրակը փոխանակ մարելու աւելի եւս կը ծաւալէր և ջրհանկիրներու անվերջ խումբեր իրենց համաչափ քայլերով ու երկարաձիգ նուարներով օդը կը թընդացնէին։

Եթէ ուրիշ քաղաքի մէջ ըլլար այս արտակարգ իրարանցում, բնականաբար մեծ հետաքրքրութիւն պիտի շարժէր, սակայն մայրաքաղաքիս բնակչաց համար խիստ սովորական էր այն ատեն, քանի որ փայտաշէն տուներու խտութեան պատճառաւ, աղէտալի հրդեհներ անպակաս կ'ըլլային գրեթէ։

Վերջապէս առտու եղաւ և իրերը չի փոխեցին իրենց սովորական ընթացքը։ Արեւելեան սաստկաշունչ քամի մը իր առջեւ ձգեց հրդեհն որ հետզհետէ Հօճա փաշան, Տիվան եօլին լափլէ լափլըղլէ եաք, սկսաւ կամաց կամաց սպառնալ Կէտիկ փաշայի և Գում գափուի։

Առտուան դէմ իսկ, արդէն կը նախատեսէին վտանգը, հովին աւերիչ ընթացքն ու սաստկութիւնը տեսնելով կրակին, որուն խանձող ծուխն ու ազդած տաքութիւնը հեռաւոր թաղերու մէջ իսկ անկարելի դարձուցած էին բնակութիւնը։ Կայծեր, գերաններ, հրաշէկ երկաթներ, հորիզոնին վրայ կը ծածանէին աստղի նման և մեծ շառաչիւններով հեռուները պայթելով անմիջապէս կը բռնկցնէին տուն, խանութ, եկեղեցի, ինչ որ պատահէր իրենց ճամբուն վրայ։

Յովհաննէսի հայրը որ առանց հետաքրքրուելու իր շուրջ անցած դարձածներով, ընտանիքին ամբողջ անդամներուն հետ աղօթքի կանգնած էր, առտուան դէմ՝ հորիզոնին կարմրաշէկ վիճակը տեսնելով սկսաւ մտահոգ ըլլալ։ Պատուհանին ապակիները արդէն կը ցոլացնէին վառ կարմրութիւնը երկինքին, ինչ որ նշան էր թէ վտանգը հետզհետէ կը մօտենար իրենց։

Մինակ տունը պիտի չ'այրէր սակայն պատուական հօր. ամբողջ ապագան, ընտանիքին յոյսը փճացած պիտի ըլլար, քանի որ իր համեստ խնայողութիւնը Կէտիկ փաշայի կալուածներուն վրայ կեդրոնացուցած էր և բացի անոնցմէ ոչինչ ունէր ապրելու համար։

Ալ տունը փակուիլ անհնար էր, դուրս ելաւ խեղճ մարդը, բաւական առաջացաւ թաղին մէջ, հետախուզող ակնարկ մը նետեց հոս հոն, կրակին, հովին ուղղութիւնը զննեց առանց որոշ եզրակացութեան մը յանգելու։

Քօլէրային երկիւղը անհետացած էր այլեւս հաստատուն սրտին մէջէն և աւելի անմիջական, աւելի ծանր վտանգի մը հաւանականութեան տակ շուարած մնացած էր։

Դրացիները ոմանք շուրջը հաւաքուեցան բարի մարդուն, կարծիքի փոխանակութիւն ըրին իրենց հետեւելիք ուղղութեան մասին, եթէ երբեք վտանգը մօտենար։ Ծրագիրներ կազմեցին, զիրար սրտապնդեցին ու այսպէս յուսահատ ու վշտաբեկ՝ տուն մտնելով ծերունին, ապսպրեց ամուսնոյն որ թեթեւ հաւաքտուք մը ընէ ամէն պատահականութեան դէմ պատրաստ գըտնուելու համար։

Մինչ այս մինչ այն, ժամը առաւօտեան երկուքին հասաւ, և հորիզոնին վրայ պտտուող հրավառ առարկաներն սկսան վտանգին գոյութիւնն ազդարարել նաեւ Կէտիկ Բաշայի մէջ եւս։ Փութկոտ տանտէրներ թէեւ մարդ հանած էին տանիքներուն վրայ և մեծ ջանքով ջուր հասցնելով դէպի վեր կղմինտրներուն վրայ կը թափէին՝ կըրակին ազդեցութիւնը չէզոքացնելու սին յոյսով, սակայն արեւելեան հովը այն աստիճան յառաջ կը վարէր շառապող բոցերն, որ վերջապէս ամէն յոյս կորաւ, և փախչող փախչողի եղաւ թաղին մէջ։

Ամէն բան արժէքը կորսնցուցած էր հիմա վտանգուածներուն համար, ո՛չ տուն, ո՛չ հարստութիւն, ոչ կալուած, ո՛չ իսկ դրամ աչքի կ'երեւար, մինակ փախչիլ, կարելի եղածին չափ հեռուները փախչիլ ազդեցութենէն կայծերուն, որոնք արդէն բռնկցուցած էին մեծագոյն մասը Կէտիկ-Բաշայի շէնքերուն։

Յովհաննէսի հայրը վերջին ակնարկ մը եւս արձակեց իր գոյութիւնն ապահովող կալուածներուն վրայ, ամուսինն ու զաւակները փութացուց, առանց ժամանակ տալու անոնց որ բան փախցնելու դանդաղութեամբ վտանգի ենթարկեն զիրենք։ Յետոյ արտասուալից աչքով ներս մտաւ տունէն, ամենէն կարեւորներն ու մեծարժէքները ազատելու համար գոյքերուն։ Աղաման մը անցաւ ձեռքը. զայն միայն վերցուց ու խենթի նման վեր վար երթեւեկելէ ետք դուրս նետուեցաւ միակ ապաստանարանէն։

Ալ ետին չնայեցաւ, կալուածները բռնկիլ սկսած էին և խոլ ճարճատիւնով կ'այրէին։

Թշուառ մարդը, մատներովը ականջները խցեց, շուարած՝ շլմորած, մէկ մը աջ դարձաւ մէկ մը ձախ. խենթեցած էր պարզապէս։

Աղմուկը, իրարանցումը, ողբ ու կոծը երկինք կը թնդացնէին փողոցին մէջ որ հիմա անանցանելի դարձած էր տիրող խառնաշփոթութեան պատճառով։

«Հայրս, եղբա՛յրս, պզտիկը ի՜նչ ըրիք, ո՞ր կողմ պիտի երթանք։», ասոնք միայն կը լսուէին ամենուն բերնէն որոնք վիշտին ծանրութեան տակ ընկճած՝ չէին գիտեր ինչպէս պաշտպանել զիրենք ու իրենցները։

(Շարունակելի)